

De vigore subditorum in iuven-
tute. Capitulum primum.

Secunda pars illarum
apum est que iuven-
tutis vigore opera mul-
ta prestantes discipli-
na quadam matribus subdite sunt.
nec quicquam agunt sine maiorum ipe-
rio. Hic planissime demonstrat
status et vita claustralium. qui se-
cundum legem de iuventute et forti-
tudine viget tempore loco et ordine.
vel laborant manibus. Qui enim
non laborat non manducat. Vel
si labor manuum ex ordine non ha-
betur canticis spiritualibus horis
debitis et interdum studiis scrip-
turarum nec non regularibus dis-
ciplinis letatur et gaudenter in-
sudant. Huiusmodi enim opera si
sint multa et propter salutem primo.
secundarie proximorum cum exem-
plo vite cum decore virtutum et ora-
tione multiplicis fructus iuuant
ita prestantur. Quis enim quicquamque
peccator huiusmodi opera videns
ad emendationem vitam et peniten-
tiam non compungatur. Quis tam fla-
giciosus et amens tam sedulas tam
continuas laudes audiens deum
timoratus admodum non laudet.
Quod talium stet suffragio totius
mundi et peccatores apud iudicem
iudicem deum eorum oratione iuuentur.

tur. non est verum qui abigat cas-
trorum. Unde tempore nudum pre-
sto quo mundus talium suffragio
iuuaret ysayas deplacuit dicens.
Non est qui insurgat et timeat
te. Quod bene patuit ubi nec an-
gelo peccanti in celo nec homi-
ni peperat in terra. nec hostibus
nature in domibus. nec filiis isra-
hel ydolatrias. nec murmurantibus
in deserto iudeis. **T**empore
quo gens vngarorum cum alijs
regibus multis agente tartarorum
de orientis partibus veniente crude-
liter est destructa et iam in theu-
thonia fines boemie invadere co-
natus. quidam pro ipsa terra theu-
thonie et maxime partibus braban-
cie corde turbatus sollicitus venit in
brabantiam ad sanctissimam tunc
temporis moralem dicens. sollicitus
non modice mater karissima pro
terris huius primis a facie tartaro-
rum ne sicut alijs fecerunt faci-
ant et huius terris quia iam inva-
dere fines theuthonie salici bo-
emiam inchoauerunt. cui illa.
Nichil karissime veritas quia
tot sunt in terra ista anime bo-
norum et in huius maxime clau-
stris quod nullus est hic tartarorum
exercitus formidandus sanctarum
orationum iaculis repellendus.
Benedictus ergo deus in omnibus et pro
omnia sicut audiui. ita et vi-

dim⁹. Huic autē p̄tariū q̄d acci-
deat audiam⁹. **A**nq̄ i walatua
sū rege wilhelmo modēatore ro-
manoz a comite florētio ⁊ seelā
denhibz flāmigorū exercitus fe-
rret. orāti auidā p̄ dicta gente
idest p̄ flamingis in oracōe re-
spōsū ē. **S**ine sup̄bos hūilian.
Ed tertia die post factū isperi-
mus. licet tñ multa cū eis et in
eis occisi fuerant q̄ nullo modo
metuerūt talē mortē. **S**ed nōn
dum q̄ acerba mors bonis nō
obfuit. sed profuit ad salutē
quia terreneo dñō obedire in bo-
nis iustū ē. **Q**uod patuit i quo
dā fidelissimo viro de q̄ a mēe
regis dicti wilhelmi venerabi-
li mechtalde didicimus. **E**cum
enī ipsa regis mater hollandie
memorabilis comitissa post fa-
ctam cēdem i walatua deuenis-
set aggressa ē cū duobz fratribz
predicatoribz viuentes adhuc
q̄rere et colligere sauciatoz. **I**n-
uenit autem et ad idē opus pie-
tatis matronā diuitē ⁊ precla-
ram que cū fletibz mat̄a regis
coitasse narravit. **T**ransiens in-
q̄t hic vocauit me vocē flebili q̄
dā sauci⁹ ex prostratis ad quē
cum venissem caput eius locui
in sinu meo et eum ad cognoscē-
dum deū hortabar. ⁊ vt poterat
ille eleuatis in celum oculis cū

manibus dixit. **F**ateor me co-
actum in exercitum venisse. et
hoc eo animo q̄ nullum lederē
nec in corpore nec i rebus. **H**ic
lesus sum. et ecce iam moriar.
Occisori meo proorsus indulgeo
vt mei similiter misereatur om-
nipotens deus et contra eum nū-
indulgeat q̄cquid feci. **V**iatū cū
corp⁹ casti vehemētē exopto.
quod licet ore non sumā in mē-
te tamen virtutis eius gracia
nō frustrabor. et hoc dicēs cru-
ce signauit se ⁊ sic spiritum rē-
didit. **T**estor vobis ait matro-
na per salutē meam q̄ statim
vbi spiritum ad addendum os
aperuit auicula tante pulchri-
tudinis vt ei nichil in creaturis
comparari posset de ore eius cū
odore miro aromatico ad supe-
ros euolauit. **V**ide ergo lector
q̄ vendica sit illa sentēcia beati
augustini qua dicit. **V**ere dico
credidi propter quod locutus
sum. non potest male mori qui
bene vixit. **S**tudeant ergo fide-
les claustralium insubare la-
boribus. inuigilare spiritali-
bus canticis. studijs sacris inhe-
rere. disciplinis regularibz exer-
cere. ⁊ per hec erunt proximis
in exemplum et peccatoribus
contra iram dei veri iudicis in-
tutamen.

De virtute humilis subiectio-
nis. Capitulū. h.

Disciplina quada; ma-
tab⁹ subdite sunt. nec
agunt q̄tq̄ sine maior
imperio. **H**ic notatur huilitas
subiectōis et abrenūciatio p̄e
volūtatis. que duo si subiect⁹ q̄s
integre et ex corde tenuerit. ex
altatus quidem exultabit ī gau-
dio et absolute libertatis gloria
p̄fruetur. **U**nde apostolus. Illa
que sursum est iherusalem libe-
ra est. que ē mater n̄ra. **S**i nō
absurde queri potest cur soluit
et velit ecclesia ut homo subba-
tur hōi cum deus hōiem rationa-
lem oditū ad ymaginē suā nisi
irracōnabilib; dominari. nō ho-
minem homini. sed hōiem peco-
ri voluit. qd̄ patuit ut dicit glo-
riofissim⁹ augustin⁹ in patrib; p̄-
mis et maxime in p̄arichis q̄
potius fuerunt rectores pecubū
q̄ hominū. **U**nde eis dictus est.
dñamini piscib; maris et voluca-
bus celi et bestiis terre. **E**t po-
test sic solui. **I**lli quidē antiq̄ et
p̄mi parentes soli deo subditi
neq̄q̄ abutebāt ocella a domi-
no libertate. sed ī om̄i honestate
morū creatori omniū fūiebāt.
Nunc vero per abrupta vicioz
hōies defluentes vix etiam sub
durissima seruitute possūt a vi-

cijs cohiberi. **I**nde peccātibus
filijs israhel in deutronomio mi-
naci dictū ē. **E**o q̄ nō fueris
dñō deo tuo in gaudio et leticia
cordis tui p̄pter rem habun-
dāz om̄iū. seruiēs iimico tuo
in fame et siti et ariditate et rē
om̄ium penuria et imponā iugū
ferreū super cervicē tuā. **A**ubi
ergo qd̄ dictū sit et minas tāti
iudicis veritas. **E**t enī incōpa-
ribil̄ ille doctor augustinus ait.
Nichil īterest sub cuius ip̄erio
facilius homo fūiat moritur.
dūmō ille q̄ ip̄erat ad ip̄ia et in-
iū nō cogat. **F**elicius enī fūit
hōi q̄ libidini. **C**ōfide m̄ castus
dei filius ab ipsa maiestate sup-
na ad nostrā miserā descēdisse.
qui alios saluacōne sua vix libe-
ros facit. subdi patrib; voluit.
fm̄ p̄phetam durissimā; p̄tulit
seruitutez. **P**roinde videas qd̄
dictus ē superius q̄ subdite ma-
trib; iuniores nichil agūt sine
maiorum imperio. **O**ptime clau-
stralib; op̄eat qui abrenūcian-
tes p̄e voluntati nichil agere
debent sine maior ip̄erio v̄ sal-
tem sine licencia. **A**biūte clau-
strales p̄cipem salutis nostre
ihesū vt volūtate suā sed patris
faceret non venisse. ac per hoc
patris obediens vsq; ad mortem
non liberas manus non liberos

pedes affixos cruci corpusq; sacrum immobile s; solum os tantum liberum ad orandum habuisse monstratur. **H**ec mens tibi dico karissime serui est qui tale non vult passum talia dominum imitari. **L**iberas ergo manus ad bandum aliquod vel agendum. liberos pedes ad ambulandum. libera membra ad conandum aliquod non habebis s; totum cum casto corpus affixum penitentie cruci. sola tibi lingua ad orandum confitendum et laudandum libera erit. **T**emptantur curiositate oculi. oculos casti attende velatos. **T**emptantur aures vaniloquio. castus otumeliosos sermones et terrores audiuit. **T**emptantur gustus supfluis cibis et potibus. castus felle abatus est. aceto potatus est. **T**emptantur olfactus volucribus pigmentorum. casti facies sputis fetidissimis illinitur. **T**emptantur manus ad illicita atrectanda. christi manus intueri transfixas. **T**emptantur cor ad cogitanda vel capienda noxia. casti cor lancea terebratum aspicias. **T**emptantur pedes ad ambulandum vel peregrinandum terras. christi pedes cruci clavis affixos attendas. **I**n hac ultima temptatione tibi specialiter cauendum est. **O** claustrum cum dyna filia iacob que prius inter fratres secessit

me conuersata egressa est videre feminas regionis. que et si primo violenter corrupta est. postmodum tamen est blanditijs delimita. **S**ed forte dicis. **Q**uid michi est sychem et emor quorum unus labor vel humerus. alter amantans interpretatur ut cum secularibus subiciam humeros ad tolerandos labores mundi vanos. ut amantata per illos anima mea in fel aspidum conuertatur. quin potius cum fidelibus populi ac deuotis leui iugo christi in cruce suscepta transibo mare. terram sanctam adibo vel in alijs partibus ubi ecclesiastica necessitas filios pios inuitat et per ipsam crucis peregrinationem a pena simul vere et a culpa sub breui temporis spacio liberabor. **V**ana salus et beata indulgentia omnium delictorum et qui hanc metuunt mixta tripudiant. sed eam nequaquam sibi ista via religiosus aut claustralis quis vendicet ut contra votum suum sine licencia vel per crucem susceptam vel modo alio in absolutione peccaminum viam peregrinationis sumat. ligatos tibi diximus pedes ligatas et manus. **Q**uis te soluit ut ambules. **F**orte respondes. christus petro et apostolis in

suscitacione lazari dicit. **S**oluite eum et hinc abire. **C**ur ergo me vicarius petri papa non soluet? Bene dicis. et non negamus si soluerit esse solutus. sed vide ut recta et debita causam ostenderis dispensati. Alioquin non est dispensacio sed dissipacio potius. **N**ec enim credere fas est tanta modestia minus patre aliquo talium facere sine rationabili causa. quamquam id fieri forte minus iuste putetur. **E**t quidem hinc paulo omnia licet sed non omnia expediunt. **H**uius occasione sentencie bladii sibi impudenter me voluerunt qui omnia sibi licere dixerunt que ipso fictiuo iure verant. **I**nter que et symoniam ponunt quam cum illi tamen per scriptam scripture noui testamenti et veteris posuerunt. giesi et semi eius predicante heli zeo adhefit lepra. **S**ymone autem per amia petri apostoli imprecacio condemnauit. **S**uper hac questione quidam maioris ecclesie a venerabili magistro gwiazdo cameracensi episcopo in lugduno ubi papalis curia tenebatur sub specie promie quasi dicens. **C**redis ne tu frater episcopo quod sumus presbyter potest committere symoniam. **E**t ille audaci vultu aspiciens non credo inquit sancte pater. ymmo potius certissime scio quod viliorum

posset papa quam ego vel alius in toto mundo. **E**t si dubitauis forte dissimulas per testamentum nouum et veterem manifestabo. **Q**uo audito calumiator perterritus non intulit. sed statim quasi verbo captus obmutuit. cernens utique virtutem esse ydoneum ad omnes veritatis regulas obprobrianda. **N**ulli ergo prelatum in dispensacione etiam dispensabilium causa sit pro ratione voluntas. sed cum si modo necdum mine dispensaciones fiant. quas secundum locum. tempus. et personam fieri ecclesiastica necessitas quicquid deposcat. **D**ecipi se de facili dispensator non dimittat nec se decipiat dispensacionem extorqueuens. quia equalis fieri periculi est vel decipere velle vel decipi. **E**t ne nostro tempore nouiter exortum malum ex incidenti materia pretermittam penitus itactu. **F**orum genus apostasie antiquus ille deceptor diabolus aduenit non solum de antiquis ymmo heu de perfectissimis ordinibus fratrum predicatorum atque minorum inueniunt quidam qui nec statum suum nec ordinem reputantes impudentissime se iungunt maiorum consorcio prelatorum ut per predicationem crucis a alio aliquo officio mediante a prelatorum obedientia penitus exuant. **D**eum quod

fera heu q̄ pessima et ab omni
professione aliena exēpio ta
lis fit et ideo iusta dei vindicta
visū ē. vt q̄liscūq; neccitas in
cūbit ecclesie acta et dispēfata
p tales vix finē bonū et debitum
fortiatur qui potius prelati bo
ni superiores in ecclesie mode
ramine cōstituti maiorib; cōmit
terēt ordinum predicatorū atq;
minorū vt eis q̄ diligēter vulū
sui pecoris ispererēt tales de su
is ouilib; assignarēt q̄ cōsuetū
tūmōata et viab; expedita non
sua q̄rerent ā suoz sed pure que
ihesu casti. **N**olo teste cristo
spōsor esse pro talib; vt si p eos
debita negocia nō pspiciant ecclē
mēdā et peritūrus inueiā in
die tremēda ante faciē iudican
tis. **V**aliter quide; et si longe
digressum diligentem lectorem
fortitan non tedebit. **N**efecū tñ
antēq̄ materiam repetam post
q̄ de pegrinacōe crucis mētio
habita est quoddam valde me
mōabile quod audui fulconem
quēdam canonicū insulensem
cui⁹ superius fecimus mencōnē
virū religiosū et pūi cuius rela
cione et tempore cōgit qd sub
iungo. **A**nno ab incarnacōe
domini. **M**.cc.xci. cum orbem fe
re totum fames validissima in
mōrtē innuābilium hominum

occupasset. **H**eremita quidā san
ctissim⁹ in beluacē. dyceoh hu
mano generi i multis lacrimis
et miseratione compassus domi
num frequēcius arguebat tūc
populū suū animaduersione
cōtemneret et tā itē mediabili
ter flagellaret. **H**oc vbi nocte
vna cum mīto corbis estu ante
cōspectum summi iudicis itera
ret. apparuit ei vix etate et per
sona grandeuus dicens. surge
et missam ichoa. **S**alus popu
li. **Q**ui heremita. **D**ies inq̄t
nō est. missam celebrare non li
cet. **O**portet inquit ne disse
ras. **T**remefactus ergo heremi
ta et remita non audens surrex
it preparauit se missamq; salus
populi vt iussus fuerat inchoa
uit. **A**t vbi post euangelii offer
torium dixerat. accessit gran
deuus ille et vas plenū aristic
obtulit dicens. **N**eporata librum
ad aliud altaris cornu et missā
inchoa de sancta cruce. **N**os au
tem glōriam oportet i cruce do
mini nri ihesu casti. **Q**uob
vbi heremita vsq; post euāgeli
um vt aī cōpleuit dicto offerro
no grādeuus ille vas plenū fas
ciatū discoloratis crucis signū
habentib; obtulit dicens. **R**egia
lib; tercio ad aliud altaris cor
nu et missam ichoa p defunctis.

Quod ubi ille vsq; post ewāgeliū
fuit ante p̄fect granduus ille
caluariam capitis cruciatā ī ra
se obtulit. **I**n hoc q̄dem heremi
ta miābiliter horruit. ⁊ ī hoc si
a deo esset ostensio pulcherrimum
dubitauit. **C**uius cogitacōi grā
deus ille respōdit. **P**etrus inq̄
apostolus. **E**go sum missus ab
te ut ostēdam tibi q̄ oportet fie
ri post t̄pib⁹ futuris. **I**mmorta
litate humano generi cōpassus
es. ⁊ exaudiuit te de⁹ ⁊ ī signū
huius optuli tibi vas arctis ple
num videbis aīq̄ finiat̄ mens̄
august⁹ q̄ mensura p̄ viginti de
narijs habebit̄ que modo vigin
ti solidis vnūdat̄. **S**ecunda ob
lacio quā feci tibi de diuers⁹ fal
ciul̄ discoloratis signis crucis
habentib⁹ p̄grinacōes diūsas
figt̄. q̄ ōnes crucis titulo figbū
tur. **T**ercia oblacio quā de cal
uaria capitis optuli t̄p̄s ī fine
diez istoz figt̄. ī q̄ tāta strages
hūanoz corp̄m erat q̄nta nūq̄
visa fuit ex q̄ xp̄iani noīs gētes
esse ceperūt. **N**ec dicēs grande
uus ille disparuit. **D**e ānona v̄
ro qd̄ p̄dixit euenit. **D**iscoloā
tas crucis ⁊ ex ōnib⁹ mūdi p̄t̄
bus. quedā sāssima reclusa ut
īp̄a m̄ retulit in brabancie par
tib⁹ vidit. et sc̄da exp̄dicio ad
purgādam albigenciū terraz. p̄

legatos romane curie missa fu
it. **S**ed et crux a multis cū di
uers⁹ partib⁹ p̄dicaret̄. visa fu
it manifeste. necnō ⁊ ego fideli
um nouissimus anteq̄ p̄ssim⁹
Iudowicus fr̄ic⁹ rex. **A**nno ab
incarnacōe domini. **M**.cc. xlvj.
crucem t̄āsmarinam suscepit.
crucem in celo ex clarissimo et
sydereo lumine vidi. **N**ec reco
lo me decēcius et operosius for
matā crucem nūq̄ sub aliq̄ ma
teria vel figura vidisse. octenos
habere cubitos crucē ipsam ī lō
gitudine m̄ planissime visus ē.
sc̄cenum celum eāt valde ⁊ sine
vlla nube ī aliq̄ p̄te sui. sub n̄o
orizonte celum eāt coloris vni⁹
De discoloratis v̄ro cruciū fal
ciul̄ vidim⁹. q̄a p̄ma crux n̄i
t̄p̄s contra t̄r̄ā albigenciū p̄
dicata est. **S**ecūda in t̄r̄ā san
ctam cōtra saracenos. **T**ercia
itez contra albigenses. **Q**uarta
cōtra stabingos q̄s in theutho
nia heimac⁹ dux brabancie cum
suis strauit. **Q**uinta itez in ter
ram sanctam. **S**exta p̄tra aquē
ses qui se pro scismatice fred̄ri
co quōdam impatore. cōtra wil
helmum regē romanoz electū
stultissime opposuerūt. **S**ept̄a
contra hezcliniū nobilem ytalie
et ei⁹ cōplices. qui cōdemnatus
⁊ public⁹ heretic⁹ fide catholica

grauiter infectat est. Quot ergo genera crucis tot colores tot fasciculos cernimus assignatos. De indulgentia autem que crucem suscipientibus predicatur nullus fidelium dubitare permittat qui in te glorie vere penitentes et confessi indulgentiam recipiant omnium peccatorum et in ea voluntate desiderii que pro fide si se obtulerit locus mori gestit. totaliter a pena simul absoluitur et a culpa. Certa ergo in fides de his omnibus est et nichil hefito de hoc quod sumus pontifex ne per legatos auctoritatis sue mandauerit faciendum. Sed de his multa fidelium non sufficiunt animi. Quia quod crucem pecunia redimunt et hanc in tam modica pecunie quantitate ut vix decimam vix vicissimam vel vix certe bonorum suorum saltem mobilium saluis hereditatibus integras centesimam dare velint. Cum enim laboris iter displicat. vel certe lucrorum suorum videant tempora deperire quantum dispensationes legatos roma multiplicat. qui eos pecunia mediante sanctificent. liberos peccatis plebas recommendat. Dona sanctificationis que liberant a peccatis bone et beate vite que secum et mundam animam ab omni culpa et pena fecerunt. Sed o quanti monachi in cisterciensi ordine vel alias in claustris sunt.

qui longa ieiunia longo tempore disciplinas graves. silentium perpetuum. vestes asperas nocturnas vigilas et in his omnibus victum tenuem et vix vllum solacium et tamen nondum de peccatorum suorum absolucione litteras indulgentie acceperunt. Credo tibi paulus. Sed in apostolatu tuis successoribus. Credo tibi inquit credo qui verbi co ore dixisti. quod reddet dominus unicuique secundum suum laborem. Taceam de fratribus predicatoribus qui studiis continuis et vigiliis macerati non habentes in zona es sed merbas maxie pauli. non in equis aut aratibus sed fessis artibus et pedibus gradientes predicantibus. tertia circueunt. Sed de fratribus minoribus quod nunc dicam qui duro fumiulo cincti et sine amictu cappe vel pallii induti tunica super nudo pedibus nudis super niuem gelidam quasi super lanam deambulant et panem suum cotidie quasi pauperes emendicant. Quid inquit dicam de talibus si non etiam cum his vel super hos qui pro modica vel nullis laboribus sed tantum pecunia peccatorum suorum indulgentiam acceperunt. Secundum suum laborem tabucae promissioni sortemur. Noueris lector karissime quod christus posuit crucem portauit latro qui credidit.

portauit et ille qui a sinistris la-
tro pependit. **H**is diuerso
fine oclusum est. Non credis et
hoc idē sub nostro tpe dispensa-
ti. **C**ruce vero ex ppo corpe de-
dicatā. mēsus est et stus. hanc
se fideles et mēbas affligūt et
mentibus. fingit et dyabolus
cruces suas. quas rex bi mēte
puersa tantū mēbris affigunt.
Vidimus anno ab incarnacō-
ne domini. **M**.cc. xiiij. infinitam
pueroru; multitudinē spiritū de-
cepconis acceptos. cū signo cru-
cis inter iherosolōmitanum ag-
gressus fuisse. perisse in diuer-
sis locis. et maxime ex eis mul-
titudinē p maleficos quosdam
sarracenis in mari venditos ex-
stitisse. **V**idim⁹ ab incarnacō-
ne domini. **M**.cc. li. mirabili et
imaudita rabie pastōrū multitu-
dinē de diuersis regionib⁹ con-
gregatam. qui sub crucis titulo
per quosdā flagitiosissimos vi-
ros ad tātam pncipiē iducti sūt.
vt in multis pnb⁹ gallie villas
et ciuitates et populos inuadere
et destruē conarēt. intm vthoc
pauisus et aurelianus p̄claris-
simis vrbib⁹ occisis plurib⁹ cle-
ricis attēptaret. **E**t vide lector
mirabile et pregrande piaculū.
hīs illoz facinorab⁹ in odiū cleri
applaudebat populus laycoru;

maiora q; fuisset facta nisi eadē
et cum clero comunis plaga ip-
sos laicos inuoluisset. **E**t hñ q;
auctore deo diuis locis et remis-
sissime p̄cūt. **C**ōfidera ergo
ex hīs que narrata sūt quantū
sibi populū antecust⁹ am xme-
rit ex ipso cristiano populo cō-
gregabit. **D**iscant ergo apes fi-
deliū claustraliū omimode subdi-
matib⁹. hoc ē iherozib⁹ prela-
tis vel seniorib⁹ disciplina nec
sine eorū ip̄eno vel saltem licē-
cia q̄tq; agant. ut per hoc hūi-
liati hic postmodū exaltent. et
hic supioribus obligati postmo-
dum libertate ppetua p̄sruant.

**De reuerēcia acn saccis laycoru
erga clericos. Capitulum. 111.**

Ecce pars apum que
fuit dicat. hec sine au-
leo sunt velut ip̄fecte
apes. **H**is quidē ouerh seu lay-
ci fratres in claustris aptissime
designantur. et hoc q̄a sine au-
leo esse dicat. **N**on enim xce
accusacionis i cōuentuali capi-
tulo habere solent. nisi forte se-
iucem in capitulis iterduz ten-
tis accusent. **N**am secūdu apolū
dicat. aduersus presbiterū
accusacionem defacili recipi nō
debere et i hoc respectu sacdotal

ordis laycorū ipfectio demōstra-
tur. **S**ecūdu iura enī adūsus sac-
dotes defacili non admittet lay-
corū testioniū nī cū eis testiomū
tulerūt et alij sacerdotes et hoc tā
apud seculares q̄ apud claustra-
les poa? obfua? In claustris
enī nec ē deo dāte nec esse debz
odiū inter laycos et ordinē cleri-
cale q̄le inter seculares esse pro-
ba? **A**ntiq̄ q̄tuor obia iter diū
si gnīs aīalia posuerunt. **I**nter
hominē et serpentem. inter grī-
phū et elephātem. inter lupum
et agnum. inter coruū et vulpē.
Ego aut̄ q̄ntum addo odiū ppe-
tuū inter puerū laycū et sacdo-
te? hui? rei exēpla sūt plurima.
Et aut̄ i claustris exēcūde rei
simile caueat nō tpe in mōste-
rio qdā gallie orbis alciōis ac-
cidit qd̄ subiūgo. **D**ormitori-
um igens et maximū i opus su-
um cū frēs layci pstruperūt.
Quō vidētes mōchi p̄ emulacio-
nis vicio vel necessitatis gracia
maius illo sibi construi parauē-
runt. **M**urozū ergo posito fun-
damēto mōchorū. supercellere
opus suū gūiter idignati magi-
strū opis cū in ipso pmerūt.
Quid pluā. **D**ereādor oīa dicē-
re q̄ seuta sūt. **A**d hoc tū res de-
ducta ē q̄ ordiācone maiorū p-
manū validā p̄cipis secularis

actores tā sceleris oprehēsi ac-
puniti sūt et dispersi. **Q**uid er-
go mirū si cū frēs sine aculeo
accusacionis aduersus clerū ve-
lut i pfecti exemplo apum regu-
lariter odinant.

De seruiuo laycorū. Ca. liij.

Iste sūt quasi clientes
et quasi serui p̄marū
et verarum apum. **N**on
indignantur fratres conuersi si
quasi clientes et quasi serui cle-
ricorum in hac nostra exposicio-
ne videntur qui et si serui dican-
tur propter manualium ope-
rum similitudinem non tamen
scdm proprietatem vere existē-
te. **E**t ideo in textu littere non
est dictum cliētes simpliciter.
sed quasi clientes vt vere dicā-
tur fratres et nō serui. **E**t ideo
si in officiis suis seruire videan-
tur clericis. condicionem suam
humiliter tamen recognoscant
se debere subici et non preesse.
nec velint clericis equiparari s̄
discāt tantū ordinem reuereri.
Narratur de beatissimo ber-
nardo clareuale. abbate q̄ ali-
quādo in messione segetum fra-
trem conuersum vident deuote
quidem et vltra vires in agro
cum mōchis laborantē. spiritu
aut̄ sancto tact? ita seais beat?

Bernard⁹ dixit coram omnibus laborantib⁹. **E**ya frater age qđ agis nullū aliud post hanc vitā purgatorij sustineb. Vere beatus ille cui post modicum labore requies eterna p̄mittit. **Q**đ enī fm̄ apostolū momentanū est et leue tribulacōnis nostre sup̄ modum opat̄ in nobis eternū pondus eterne glorie. **P**ostinde fratres clerici et mōchi fr̄es conuersos et laycos amplectent̄ ut vere fratres honorent ut socios. nec sibi p̄mittant a laycis fr̄ibus et ouer̄ nisi necessitas maior exageat maiora fr̄icia exhiberi et hoc tāto iūci⁹ q̄nto eos in exherendo viderēt p̄mpiores. **S**alomonē enim testat̄ sup̄bum seq̄tur hūilitas humilem autē spū suscipiet gloria. vñ apte in textu subiūgit̄.

¶ De expulsiōe puerforū laycorum. Capitulū. v.

As p̄mas expellunt in ope tardātes et sine clementia necant. **S**icut boni et disciplinati fratres ouer̄ si honore et dilcōne mutua digni sūt. ita pueri et supbi otumelia et correpcōe dignissimi. **H**ij qđem et si fr̄es habitu sunt fuiti nō ī merito dici possūt quia fuiti sunt p̄cā qđ ē gen⁹ vilissime et dānatissime fuitutis. **H**os

tales p̄mos ī ope dec̄ expelli et tardātes otumaci sū clementia flagellati. **D**e talib⁹ ī eccle. dicit̄ **C**ibaria et virga et on⁹ asino panis et disciplina et op⁹ seruo. **E**t infra. **S**eruo maluiolo toritura et opedes. mitte illum in opā cōez ne vacet. et hoc tñ fm̄ beatissimum Augustinū nō sic crudeliter s̄ misericorditer ne cōtagione pestifera plurimos pdat. **S**i enim pueria cōsuetudine licencius inualescant et alios cotidie malo exemplo corrupāt nūquid dissimulat̄ crudeliter et misericorditer punient̄. **Q**ualiter aut̄ tales fm̄ regulam beati bñdicti excoicandi sunt. et tractādi satis est notū atq; planū. vbi sup̄ text⁹ necandos tales posuerūt nos dixim⁹ flagellādos. seueritatem exēpli in vbo vitantes cum tamen oīs disciplina a flagello et un⁹ veracio necis qđā et mortificatio dici p̄t. **V**ñ **P**aulus. **M**ortificate mēbra vestra super terram. **N**on michi indigent p̄si tales si eos ab op̄a cogi suadeā. multa enī mala bi biat ociositas. **R**egnātē dauid deiecit ocium quē bella nō poterant. **E**t ergo tales ex de m̄ ex pto. qđ tales in cenobijs videri qui in laborib⁹ manuū ducte et sc̄o vixerūt. expōit̄ vero officijs

vel ocio et quāmodo redditū lib-
tati irreparabiliter ceciderunt.
Circa illud tps quo annus dñi
M. cc. iij. volebatur expeditio
pegrinorū validissima facta est
ī terrā sanctā. ita vt saracenos
q̄ castianorum fines inuasent
appularent. Factis autē egressi
omibus plurimis multa ex vtro
q; populo ceciderūt. plurimi eti-
am in captiuitatē deducti sūt.
Inter q̄s ex populo dei duo mi-
lites vn⁹ ex gallia alius ex bra-
bacia atq; nobilissimo viro ī ter-
ra gentiliū sunt adducti et con-
tra natales suos et consuetudinē
vsum grauissimis laboribz ma-
nuum annis tribz addicti sūt.
Ut ergo michi vnus militum
enarrauit die quodam sedebant
sub estu solis grauissime labori-
bus manū fatigati. Cumq; op-
tarent milites cum graui suspi-
rio cordis esse in terram suam
ille nobilissimus eorum ī pena
socius segmiciem eorū redarguit
dicens. **O** misera q̄b optatis.
fiedibitis forsitan et exitis mise-
riores ī iniurijs pauperū q̄ fui-
stis. **H**ic autem si velletis pos-
setis vtiq; finē vitę felicissimū
expectare. et hoc dicens flexis
gembus ad cælum manus iten-
dit et oculos. Numq̄ michi
deus omnipotens redire conce-

bat ab patros portus. sed hic
finat me mortem peracta peni-
tencia prestolam. **H**ic respon-
dētis constācia. nec minus mi-
ra dispensatio saluatoris. **A**m-
bos milites vidimus liberatos
postea et forte mal⁹ potioribus
q̄ an⁹ irritatos. **P**ro illo autem
nobilissimo et beatissimo viro cū
rex iherosolimitanus et alij mlti
nobiles laborassent. numq̄
tamen efficere potuerūt vt eū
a captiuitate gentiliū libera-
rent. **I**nsuper et hoc ipsum de
eo miles socius eius qui michi
hoc retulit referebat. q̄ tñ post
cotidianos labores de nocte ora-
tionibz iālebat q̄ ei cameli cal-
li in genibz accreuissent. **D**e er-
go ill⁹ q̄ buāt ī bonis dies suos
et in puncto ad inferna descen-
dunt et euge in laboribus dice-
tur isti vt introeat ī gaudium
dñi dei sui.

**De mutuo adiutorio seniorū
et subditorum. Capitulum. vi.**

Apes iuniores si ce nō in
ope tñ h̄ ī fetu q̄z adiu-
uāt m̄res ad calorem asse-
rente turba. **M**at⁹ noīe affectū
prelatoz et seniorū sup̄diximus
designati. **Q**ui quidem nō tñ
iuuati diantur in opere manua-
li cōuersorum sed etiam fecum

fructuose virtutis dilectioni dei et
proximi sincerius inherendo
augent et nutraunt incendium
caritatis. Non enim est distin
ctio iudei et greci cleri et ouer
si dummodo rate et secundum or
dinem viuant quin et ipsi sicut
et illi bonum exemplum prebendo ora
tionibus deuotis et lacrimis insis
tendo de diuinis promissis et bene
ficiis celestibus meditando tales
omune bonum augent et saluati.
¶ Unde quendam cisterciensem ordi
nis laycum in monasterio acq
ue in brabancia hermanum noie
egitudie otinue laborante vera
tum comelijs fratz falso. q
non prodesset domui si obesset
elegantem valde respondisse cog
nouit. Dumodo inquit ordinem me
um scio q languor pmitat et do
lor in infirmitorio teneam et ani
ma meam in pacia saluati. credo in
oculis summi dei melius gaudere et
sublimius monasterium promouis
se. q si illud in mille marcarum co
pijs augmentat. Vere digne ius
te et optime dixit. Non enim propter
monasterium anime si propter ani
mas monasterium institutum est.
Sicut non propter locum gens si
propter gentem dominus locum ele
git. **¶** Iuniores apes adiuuant
matres. aliter expoi potest secundum
mandatum decalogi. ubi precipit

honor patris et matris quod natu
rali pietate omnibus inhi in esse
debet. **¶** Si isto precepto abutit
omni animali nequior humana
impietas nullam fere vicem dilectio
nis aut opis filij parentibus impeden
tes. Multas aues in libro de na
tura rerum legimus que senectutibus
parentibus vel plumis nudatis aut
caecis foture vicem rependant.
Afferunt alios medelas que ut
huppupa queque morte deficiat
vel recuperent sanitatem. **¶** Em
ergo animali turpior homo qui
parentibus debilitatis aut etus
peditis non succurrit. Et propter
hoc seneca talibus consulit dicere.
¶ Ne des seruo aut filio imperium
super te. Quanta demencia est
res parare hereditus suis et si
bi ipsi necessaria denegare ut
sibi ex amico magna hereditas
faciat inimicum. plus enim tua mor
te gaudebit quo plus accepit.
Super hoc valde quoddam me
morabile contigit quod subiungo.
¶ In normannie partibus vir ad
modum diues erat si ignobilis.
hic habebat filium vnicum et di
lectum quem delicatim educauerat
ad robur viri. Conuenit ergo pa
trem miles quidam nobilis cum
amicis dicens. Filia est de cora
nobis nimis et prudens per quam
si tibi placuerit posteritas tua

exaltari poterit et iuuari. hāc fi-
lio tuo dabimus i vxore. hoc tū
modo vt cēbas possessionibus
vniū et filijs tibi et mēi q̄diu
aduixeritis habūdātissime mi-
nistabit. **C**asus enī diuī sūt in
q̄bus filius tuus posset te i pos-
sessione manēte hereditate fru-
strari. **H**oc p̄e audiēte et herēte
sū bubio ab amicis tādē opul-
sus ē et si mēte pauid⁹ cedere cun-
ctis bonis. **P**eractis ergo nup-
cijs filius et vxor ei⁹ āno q̄dē pri-
mo honoāuit parētes. victū co-
piofus mīstrauit. **S**⁹ secūdo mi-
nus. et tercio iuerecūdius q̄ de-
cebat. quarto autē āno suggerē-
te vxore filius parētib⁹ suis do-
mūcūlā puā i opposito dom⁹ sue
cōstituit vt min⁹ esset idēcēcia
senū iuueib⁹ ibiq⁹ eis ncāa iūf-
ficiēter mīstrare. **P**ertulit ergo
onerosa senex p̄e ibidē cū vxore
decepita nō modicā egestatē et
vix interdū domū filij audebat
itrare s⁹ p̄ cliētulū mādabat qui-
bus poterat nō carere. **O**na autē
die tū accidit vt mē ex opposito
domus sue visa auca iūra veru
i domo filij diceret viro suo. **P**e-
feminā magis dec⁹ paucis esse
otentā. tu autē vadas ad domū
filij et saltem semel esurientem
aiāz facies de auca quā ibidem
vidi esui ip̄atā. **H**oc autē audi-

to. senex innitens baculo ap̄ea-
bat ad domū filij. **S**⁹ mox vt eū
filius vidit auca retraxit ab ig-
ne et clā abscondit. statiq⁹ obui-
us p̄a q̄b q̄reret inq̄siuit et mox
factum pater notans dissimula-
uit et redijt ad de mum suaz. **F**i-
lius autē puelle p̄cepit vt mox
aucam reponat ad ignem. **R**ec-
mora vbi puella in thalamo au-
caz vidit bufonē maximū aucte-
pectori herentēz iueit. **E**a ergo
clamāte accurrat iunior dñs ni-
susq⁹ bufonē exaitere vt violē-
ter istitit bufo ab auca et filiēs
faciem adeo conantis inuasit.
vt nulla arte vel consilio d̄poni
posset aut exanti. **S**⁹ sic multis
annis hominis nequiciam inhe-
rendo puniuit. **E**t erat illud sup̄-
mi stuporis miraculū vt si quā-
do monstra illius pars aliqua
tangebatur ac si percuteretur
in corde ita homo sensibiliber
ledebatur. **C**onterritus igitur
mirabiliter et contatus abiit
dyocesaniū episcopū et cū oī do-
lore cōfessus p̄ penitēcia recepit
ab illo vt p̄ oēs fines normānie
et gallie cītates reuelata facie
circuiret et vbiq⁹ narraret po-
pul⁹ euentum rē. vt per hoc ex-
cēplū sumerēt filij honorare parē-
tes. et discerēt q̄ penulosū sit
et nociuū vicem non rependere

laboribus q̄s ip̄i parentes filijs impēderūt. **H**ūc ergo hominē cum bufonis monstro cōueūte; ut dixi⁹ frater iohānes de magno pōtē frater ord̄is predicato- rum. sicut p̄ ipsum nobis relatū est. vidit in iuuentute patris palam referētem oib⁹ et non tē- tem q̄d p̄ in honore paretū passus fuēat multis ānis et ad huc s̄m voluntate dñi patre- tur. **H**unc postea s̄ non per di- ctū fratrem iohānem audiui⁹ sanctorū quorūda; precibus libe- ratum et disparuisse subito fedū monst⁹. **H**ui⁹ igit̄ exemplo dis- cant apes fideles filij adiuuare et honorare parentes et eis vicē honoris retribuunt et laboris.

De labore cōi. Capitulū. vii.

Alib⁹ igit̄ cōis ē labor oib⁹. **E**t hoc ē q̄d beatus Augustin⁹ in regula sua dicit. **D**ia opa vestra ī vnū fiant maiori studio et feruēcia alacritate q̄ si vobis singuli feceritis p̄pria. **C**aritas enī de q̄ scriptum est q̄ nō q̄rit que sua sūt sic intelligit̄. q̄a cōmunia p̄ prijs. non p̄pria cōib⁹ aīponit. **E**t ideo q̄nto ampli⁹ rem cōmu- nem cūiuentis tāto vobis ampli⁹ p̄ficere noueritis vt in oib⁹ q̄b⁹

vt̄ē transitoria necessitas sp̄ supemineat q̄ pmanet caritas. **E**t beatus Bernard⁹ in regula mō- choz. **D**iositas inimica est aīe. et ideo certis t̄pibus occupari solent fr̄es in labore manuum. certis itē horis ī lōe diuina. **H**ic idē p̄ Bernard⁹ ordinat t̄pa in q̄bus debent labori manuū lōib⁹ et orōib⁹ occupari. **T**ēpo- ralib⁹ vt̄ē reb⁹ necessitas t̄āsi- toria vt̄ē etiam s̄m q̄ diuerſi ordines habent t̄palibus studi- is. licet sp̄ualib⁹ v̄h⁹ debeat co- aptari. s̄ tñ semper in oib⁹ de- bet caritas p̄minere. **C**aritas enī non tñ est v̄tus s̄ poti⁹ forma oīm virtutū. **H**ec ē s̄m aposto- lum via excellentissima que du- cit ad celū. hanc qui gradit̄ cal- cabit vicia calcabit et mundum. **V**idi capellanū quēdā apud sanctum anthoniū in mōsterio ord̄is cystericiē. parisi⁹ frat̄e brunonem notē vix sanctū et bo- num et mirē deditū pietati. **D**ita ei⁹ tali ordine disposita videba- tur. **N**octes frequēter fere du- cebat et omnes oracōib⁹ gemi- tib⁹ profusus inherendo. **D**ū mo aut̄ mane horas et missatū solēnia persoluebat. postmodū vero vsq; ad nonam audiendis cōfessionib⁹ clericoz mira deu- otione sollicitus intendebat. **A**d

mensam vero sobrius veniens panem quem comedebat p buccellas incisū et intactum oletibus comedebat et inter comedē dum pauperibus scolariis quaternos scabebat vt salicet omne temporis spaciū vtiliter occuparet. Post prandiu vero vsq; ī noctē diem ī scabēdo totaliter occupabat. hec vita ei⁹ extērior fuisse probat. Interior aut talis erat vt in itinere missus ī greciā āno ab incarnatiōe dñi. M. cc. xxvii. mirō feruore spiritus aīa; exalaret et post mortē cū dñs multis miracul⁹ honoraret. Discāt ergo apes fidelīū ī cōmune p manualiter p spiritualiter sū diūsa statuta tpm vel psonarum alacriter opeāti nec marcescere ocio nec iutilit tps expendere. S; agere aliquid in quo proximī proficiant et q̄etē perpetuam poterūt promereri.

De sedulitate cōmunis laboris. Capitulu. viij.

Omnēs ad opera indifferēter expellūt. Ecce qñta omnib; sedulitas laboris innuit. et hoc est qd̄ dicit paulus. Qui nō laborat nō māducat. Egregius ille cisterciēsis ordo illud q̄si sūmope seruat. vt nec priores eorum nisi ī sūmis

necessitatibus ab operibus eximanē. Et qd̄ min⁹ si subditi p latis si filij parentibus ppijs manib; cooperantur in bonum vbi prelati subditos et parētes filios laborare proueniunt ī exemplum. Vbi autem hoc non fit ex segnicie torpent filij parentū laborib; prouocati. noueris eis vel egestatis vel iniquitatis periculum imminere. ¶ Vidi iuuenem cuius amantissima relatiōe memini qd̄ subiungo. hic pioū fratru suorum manuum labere vivebat. Ipse vero segnis ocio vacabat et tedio. Et factum est aīaduersione diuina vt eo cum patre et fratrib; sedente ad mensam abiit ei soli videbat vterentur in āgues sapore tñ rerū detetēcum non mutato hoc cū per aliq̄t dies cōtinuaret in pelus tandem mutato vite proposito liberatus est et sanatus.

De ocio fugiēdo. Capitulu. ix.

Nullus cū p celū lia erit ocio perit dies. Vide qñta diligentia laborem sectandum et ocium fugiēdū inuolat. In significatiōe mali quod est ocium cū misisset moyses manum in finem suum protulit leprosam. Vnde salomon

oculi nocivum infinuas dicit.
Dehidena occidit pigru. id est
 ociosu. **E**t vide causam. **R**oluit
 enim manus eius quicquid operaretur.
Nichil hic timendum est ociosis
 quod prolapsus in cenuz luxurie. et
 hoc in dauid euidenter aduitas.
Unde et salomō itez dixit. **I**n la
 pide luceo in quo aduitas luxuria
 am. lapidabit piger et omnes
 loquentur super aspernacōe ei.
Deinde post pauca quoniam idē inui
 tat. de stercore boni lapidabitur
 piger et omnes qui tetigerint eum
 manus excuciet. **I**n significacōnez
 vero boni quod ē manuū opus ab
 excordio mūdi tulit de hominē
 et posuit eū ī paradiso volupta
 tis ut operaretur et custodiret illū.
Si ergo in loco voluptatis. et quod
 eius ope opus erat nisi quod suis
 posteris quibz necessitas iāberet
 exemplū opis preberet. **U**nde
 illi et suis postmodū secuturis
 dominus dixit. **I**n sudore vultus
 tui vescens pane tuo. **E**t ne ali
 quis excludatur dominus per moy
 sen in deuterio. dicit. **N**on erit
 apud te sterilis vtriusque sexus.
Ot enī dicit philosophus vitā in
 obuiū sui adducere solet iers oc
 ius. **I**usta ergo opi quia turpe
 est onera cedere. **N**ō est vir for
 tis aut strenuus qui laborē fugit.
Nullū laborē recusent manus.

unde honesta vita consistit. **D**eo
 enī paupis patet infamia. **R**ū
 quod vacat lasciuie remissa man
 nichilque tam certū quod oculi vicia
 negocio discant. **N**iz est aliquis
 fortiter dicit vel fieri ab homine
 mollietate professio. labores ergo
 manuū tuarū manducab. **O**pus
 enim iusti ut dicit salomō ad vi
 tā. fructus autē ipsi ad peccatū.
Honorum autem laborū gloriofus
 est fructus. **U**nde iusto ī fine di
 cetur. date ei de fructu manuū
 suarū et laudet eū ī portis opa
 eius. **P**aulus ut dicit gloriofus
 fuit augustinus aliter educatus ut
 pote vnus vir nobilis ad cho
 theos scribit. **L**aboramus inquit
 operantes manibus nostris. **E**t
 ad colocen. **R**orte ac die opera
 tes ne quem vestrū quatemus.
Memor sū illustris virginis
 mechtaldis quā nostro tpe obde
 misse probatur. **D**ec filia regis
 scochie ut probabilis relacōe didi
 cimus quatuor fratres habuit.
Ducē qui relicta vxore pro cas
 to pauperamus exulauit. **I**te ali
 um comitē qui vitā heremiticā
 duxit. **I**te archiepiscopū qui re
 licto regie ordinē cisterciē. in
 trauit. **Q**uartus fuit alexāder
 iunior frater anoz. per vi. quē an
 pater rex regnare cogeret mech
 taldis soror eius virgo viginti

tū ānorū dixit frater. **A**lexādr
frater karissime qđ nūc ages.
Frēs tui maiores natū terrā vel
mūdū deseruerūt vt celū ac q̄re
rēt regnū spreuerūt mortale vt
regna perpetua possiderēt tibi
ergo soli regnū relictū ē p̄ quo
es celestē gloriā p̄ditur⁹. **R**ec
moza. alexāder resolut⁹ i flet⁹
heu ait soror et qđ cōsulis face
re. parat⁹ ego sum quicqđ iusse
ris adimplere. q̄ audito gauisa so
ror accepit frēm mutato habi
tu et ad remotiora tñsduxit eū
vbi eū et mulgere vacas ⁊ lac
ad coagulū coadunare et caseos
optimos facere docuit. **I**ñ vene
rūt ad gallias ad foni claustrū
cisterciens. vbi soror locauit fra
trē p̄ mulsoze vaccatū et p̄ba
tus iuent⁹ ē in op̄is caseis faci
endis. hic mōsterij frēm ouerū
factū soror alloq̄t. **M**ultū inq̄t
ap̄d deū meritum acq̄remus q̄
terā et patētes dimisim⁹. **S**ed
in hoc specialissimā remunera
cōez habebimus si vsq; ad tps
futurū q̄ nos inuicē i celo ad o
lacōez perpetuā videamus. ad
p̄ns nos vt nostrū null⁹ āplius
alterū videat ab inuicē sequestra
m⁹. **H**oc audito fleuit frater ḡ
uius. **I**stud dicēs oib; q̄ amittit.
et licet iuius impat aīo ⁊ a so
rore cōliter sepāt. **N**lla aut ad

nouē milia in villa q̄ dicitur
alapion ibidē mansuā secessit.
domūculā puam habēs q̄si aucta
tum tugurū solo manūū labore
vivebat. de mū vel elemosinam
accipere cogi non poterat nec
rogari. **C**um ceteris pauperib;
in augusto spicas colligere tra
sabat. vixq; extrema cū porcis
que vix euaserant diripiendum
man⁹tissima colligebat. vix
aliquid substratū membrīs habe
bat. et caput iacens equatū hu
meris. cibū ⁊ potum in cūbēs
callohis genib⁹ capiebat. **H**oc
idem in prolixissimis precibus
faciebat. **I**n oracionibus multo
ciens ita sensibus abstracta eāt
vt nec coruscaciones aduerte
ret nec tonitrua audiret. **N**ec
enim de fratre eiusdem alexan
dro quod grācius est pretermi
tam. **C**um monachus quidam
fistulatum ex p̄laxte pectus habe
ret oraretq; ad tumultū fratris
eius iā defuncti apparuit frater
alexāder sole luabior coronam
gestās in manib; ⁊ corona capi
te insignit⁹. **Q**u ergo monach⁹
q̄terz. **Q**uid corona duplicata
signat. **C**orona inq̄t quā gesto
maib⁹ corona extitit t̄pal quā
p̄p̄o deserui. **C**orona vero quā
gesto i capite corona ē quā oēm
cū sās accipit. **E**t vt tibi fidēi⁹

in ista visione crebat. scdm fide
tuā san⁹ ens et ab omi incōmo
do quo torq̄ns. **E**t notādy q̄ i
cognit⁹ manfit vsq; in diē mor
tis sue et tūc cōstact⁹ obediētia
p̄oris sui se fr̄m beate mechtal
bis de alapion et filiū regis sco
chie reuelauit. **F**ecerāt aut eū i
nobilitate suspectū factū q̄ddā
q̄d multū postea doluit euenis
se. **V**ir nobilissimus dñs hugo
de kirmēni app̄ imamis magni
tudinis renatu lassauēat. et vt
natura bestie ē stare coegeāt ad
resistendū. **E**quo aut nobil⁹ ille
descēdens aptato pugione cum
bestiā uellet ipetere et tū ei⁹ tru
culētiā formidaret frat̄ alex
āder qui vacas in vicino pasce
bat arēpto pugione de maib⁹
formidāns bestiā audacter ipe
tijt et occidit. **Q**uo viso nobil⁹
ille in oscula fratris alexandri
ilico ruēs. vere inq̄t. nūq̄ vacca
rum custos. nūq̄ etiā rusticus
vñcūq; ueneris icreuisi. **S**oror
vero eius beata mechtaldis vñ
et que esset per q̄sdā milites q̄
eā in scochiā uideāt nouē ānis
inotuerat ante mortem. et tunc
statū a terra fugisset n̄ violēter
retēta ab hoib⁹ extitisset. **M**ia
cul⁹ multis iuita clauit et post
mortem. **A**t q̄mā vt dignū ē
p̄ sup̄uras et exēpla q̄ ponim⁹

laborātes maib⁹ r̄hemētē ex
tulim⁹. obia predicator⁹ et mino
rū sanctis ordimib⁹ potest. aut
nō ipi fm̄ idē q̄ paul⁹ i p̄dica
tione p̄m⁹. manuū laborē nō ha
bent. **E**t breuiter q̄dē p̄ ip̄is r̄s
pōdeo. in eis vt min⁹ p̄fectis de
fect⁹ est quo t̄m apostolū caruif
se minime dubitā. **S**ed hec ra
tio nō sufficeret illis q̄ oblati
di bonis et p̄fectis v̄tis occasio
nes foritā q̄rere nō desisterēt.
Cast⁹ uentis marthe cōq̄rēti de
ocio sororis magdalene respen
dit. **M**aria optimā p̄te⁹ elegit
q̄ nō auferet ab ea. **U**t q̄ si op
tima pars fuit v̄bū vite q̄rere
et āhelātū corde sitare ergo mi
nus bona pars et idignior mar
the q̄ ex sollicitudine laboris et
ga plurima turbabatur. **E**cce et
alia p̄batio. **P**rimo aut a calū
niatorib⁹ q̄ro. quis labor ḡuior
et dignior dici potest. corpāl ā
spūalis. **R**ō ē qui ābigat quin
spūalis. **E**tenī fructuosior et
ideo dignior. cast⁹ suis de spūa
tuali nō de corpālī labore dixit.
Op̄eāmini abū nō qui perit. s̄
q̄ p̄man⁹ in vitā eternā. **L**abor
eorū q̄bus laq̄os cōclusionis in
nectitis labor ē studi⁹. labor oñ
lij. labor p̄meditationis. labor
sollicitudinis. ne idissuissū q̄d et
inordiatū p̄fēti labor timoris.

labor predicacionis Talibz haud
dubiū est qui spint⁹ honorū fra
trū iugiter atterant. **O**mittā
reliq^{ue} que fm exptos gūiora vi
dent. **Q**uid bicā de labore filij
et confessionibus audiendis in
quo spurcias peccatorū portāe
coganē. vt aures ad cor tñstū
faciāt et spintū corpusq^{ue} tōliter
defatigēt. **E**t i medijs icēdijs
positi p angustia qd faciant q
se vertāt ignorāt. **Q**uis enī fm
boeciū tā composite felicitatis ē
vt nō ai stat⁹ sui qlitate rpef. **C**
redo multos esse et fuisse i or
bine qui potius p tps sustinuis
sent flāmas icēdiū corpoāles q
hui⁹ spiatual⁹ icēdiū āgustias
ptulissent. **P**otens ē tñ deus i
seruis suis flāmas igniū mti
gare vt eos nō tīgat icēdiū si
aut nec pueros tres i fornace et
facere mediū ei⁹ qñ ventū veris
flātem. **H**ec ē aut cōsolatio bo
nōz fēm vt si ad modicū in cō
fessionibus audiēdis eos opor
teat cōstare. mulier enī ai pa
rit tristitia habet gaudet tñ in
spe qā p penitentiā natus ē hō
in mūdū. **V**idētes enī q filij p
digi a regione longinq^{ue} ad piū
patrē redeūt. vidētes nichilomi
nus eos in osculo recipi pmam
stolā inocēcie pferri eos ānulo
fidei q p dilectionē operat glo

riofius adornari. calcani exem
plis patrum et in omnibus to
tam āgeloz et sanctorū familiā
tanto tripudiofius qñto eorum
multitudine numerofius ga tu
lari. **N**eq^{ue} enī ex de in corde bo
ni fratris maius sub celo posse
gaudium generari q^{uo} q videat
per preueientez graciā et suā ex
hortacōez conūti ad penitentiā
peccatores et sua lugere cami
na cōfitendo et satisfacere corde
pmpo. **E**t de hīs vidi plures
q p nimio gaudio lacrimas dul
cissimas ediderunt. **S**i q^{ui} aut
dixerit officia ordiis q p mīsi ai
multo multo cēs gūamine spira
tus et corporeis attenuacōe non
fieri amētem dico vel oet mī de
trahētem. **V**inc viciam ad labo
res q sūt i ordie corpoāles. si p
laboribz nō receperit q dicta sūt
de tractores. **N**umq^{ue} pmo vides
in predicatorū ordie frēs q et si
studijs continuis et vigilijs ma
cerati nō habentes es in zona p
lutoſa et lubrica pedibz gbiētes
terras pdicacionibz circuit in
pantafrequēter hospicia cōs
duros et crudeſ et sup ōnia igna
titudine hoīm sustinere. **P**er
te enī alia q ea quib⁹ vtunt^{ur} et
hospites incognitis maxie gūe
ē qd mime ē de alijs religioſis
q etiā caribz non vtunt^{ur} quia

hospicijs suis possunt data et fidei
des et de suo emere quod non ha-
bent. **V**inc quiddam memoabile
quod contigit non tacebo. **V**allis
ducis in brabancia monasterium est quod
nobis dux brabancie heinricus
margarete filie sue sub rigore
cisterciensis ordinis preposuit. huius
prima abbataissa vidimus nobilissimam
aleyde quam naturali ingenio
virtute et gracia clara fuit. **A**d vi-
sitandum autem monasterium abbas
wilhelmus postea clareuallensis
secundum ordinem venit. **T**ento capi-
tulo a quibusdam accusata est abba-
tissa quod fratres predicatorum et
minorum vinum daret et pisces tu-
nicas ad pauperum lotas et mu-
das concederet. et lotum eorum pedi-
bus preponeret et hec omnia non face-
ret monachis sui ordinis cui veni-
ret. **N**ulla ergo querita et optenta li-
cencia respondendi dixit. **U**t accu-
sant ita est. **S**ed quod hec rationis
habeant audietis. fratres quidem
predicatorum et minorum vinum
et pisces quicquid autem possunt confero.
quia non emant habere non possunt.
Vestis monachis ad ipsam non facio
quia egrediuntur ut oratio et scio
bae pecunia non possunt emere et
habere. **F**ratres egrediuntur pe-
des et lubricatis in ceno concedo
vestes mundas et tunicas ut no-
cte possunt quiescere. monachi autem

nostri eques vadunt et in man-
tis suis tunicas et vestes por-
tant. quas cum voluerint poterunt
commutare. **L**otum pedibus fratribus
facio parari. quia sudoribus sordet
et luto. **M**onachis autem idem non fa-
cio quia equis alacris insiden-
tes ab immundicijs talibus pote-
runt assuari. **H**ec ut audiuit ve-
nerabilis abbas cum monachis suis
in alium serenissimum resoluatur
in muliere mentem nobilem et sa-
pienciam commedantes. **I**gitur quales
defectus fratribus in sumis necessi-
tatis contingerent frequenter audi-
ui. **Q**uod autem et michi optare
volenti cum fratribus contingerat in ter-
ra natiuitatis mee simplicitate enar-
rabo. **V**eni pedes in villam igno-
tam michi in longo itinere fatiga-
tus ita ut pre debilitate nimia
corde me deficere mori putarem.
Ingressi fratres domum presbiteri
et nec saltem frustum panis niger-
rimi quod familia vescebat poterant
optinere. **I**nde digressi late per
villam nichil protinus nisi in fi-
ne ville a quodam paupercula frag-
mentum panis furei habuerunt do-
num satis magnum immo michi
maximum donatum. **R**esedimus ergo
sub duro panem comedimus.
Et licet paleas ariste que essent
in pane palatum comedendum sti-
mularent nunquam cum in vita mea su-

tam suavi deliciarū edulio delectatus. **C**ōfideāui ergo nec sine
gūi dolore cordis qđ illi bñ vici
i multis locis et i multis artici-
lis grauioribz sustinebant qđ hoc
vna die nō poteram sustinere.
Taceam ergo de talibz qđ illi fre-
quēter occurrūt. vnū cōsidere ē
ab omibz qđ subiūgo. i clericis
nostis triplex viuēdi mod⁹ di-
stinguit. **C**lerici seculares labo-
rāt i studio. **C**anonici seculares
vel regulares horis canēdis iui-
gilāt. **M**ōchi vero et alij religi-
osi institutibz regulatibus dili-
gēter insudāt. et in hīs oibz suo
modo viuēdi singuli sūt cōtēti.
Frēs autē p̄dicatores vlt̄ mīores
put̄ ordo eoz īstituit simul et se-
mel hos tres viuēdi modos si-
mul seruare vidētur. **S**tudēt cū
clericis. **C**ū canonicis horis ca-
nēdis inuigilant. **C**um mona-
chis vero et alijs religiosis in
conuentibz suis accusatōes va-
pulationes ieiuniū et p̄ magna
parte filēcium et cotidianas fere
ac gñales post cōpletoriū disci-
plinas prēter illa qđ itāsec⁹ sūt
vt ad nudū qđ in p̄dicatoribz
dur⁹ humiculus sup lūbos vestis
in itinere pedestra lancea multis
suoribz inscissua. **S**ā vlt̄ pos-
sionibus viuere elegerunt.
Qual et qñtus labor frībz mī-

noribz instat vt suum cotidie qđ
sūt panē. frībz p̄dicatoribz ge-
neraliter omibz post augustū vt
p̄ residuū tps necessariū panē
habeāt qđ minus sūt iū eoz ipe-
diaf aut casset. **D**istatissimū
vici non vix pūdeat panē petere
cū cast⁹ dñs a muliere samarita-
na aquā petent ab bibendum.
non vreamini dīa vel esse men-
dia qmā beatos pauperes cru-
stus veritas hos astripit. **T**e-
stant hec scripture noui ac vte-
ris testamenti. **H**āc et oēs fere
p̄hi i scripturis suis amēdabile
reliqūt et p̄cipue seneca qđ pau-
li doctoris gēniū multis epistol̄
amēdatur. **A**it ergo idē illust̄s
vir. **N**ichil magnū i rebz hūa-
nis n̄ aīn⁹ magna despiciēs. **I**n-
opie pua desūt. auaricie omia.
Quietissime viuerent hoīes si
duo p̄noia de mūdo tollerēt scz
meū et tuū. **P**lane ergo ē felicis-
simus cui felicitate vti nō ē op⁹.
Potētissim⁹. qđ habz i potesta-
te seipm. **A**uauicia paupertatē in-
tulit et multa cupiscēdo p̄dibit
oia. sine hoste pati ē hostilia et
cladis causas. **S**i alia deficiunt
nimia felicitas sibi inuēit qđ cōd-
lōga etas multis laboribz multa
demū diligēcia struxit id vñ⁹ di-
es spgit et dissipat. **E**ffet aliqđ
imbecillitatis nostre solacium

reparat; nostras si tam cito reparat
 res aucta sicut fugiunt. sed nunc in
 crementa creant lente et festina
 tur in danum. Pecunia ex quo
 in honore esse cepit virtus rerum
 honori cedit. An diues quis sit
 oēs querim? nemo an bonus? Ibi
 quod tam quilibet quantum habuerit
 fuit. Nulla auaricia sine pena
 est quod quis sit satis ipsa pena. Ma
 iore tormento pecunia possidet
 quam quod sit. Necessesse est ergo paruo
 assuescere. non puto pauperem es
 se cui quantulumcumque super est satis
 est. Honestas inquit res est leta pau
 pertas. Nihil habet qui nichil con
 cupiscit. et quidem certum quod multa
 possidet. Cui cum paupertate
 bene ouenit diues est. Ille beatus
 finis et securus sui possessore est qui
 crastinum sine sollicitudine exspe
 ctat. Si res exigue sunt non tamen
 sunt anguste. Nec tua defleas
 nec aliena miretur. Quiquit enim
 vult nemo habere potest. Illud
 tamen potest nolle quod non habet.
 Nichil habes parum si te. Nichil
 grave quod leuiter excipias. Pau
 pertas nulli malum est nisi repugnan
 ti. Tunc bonum te esse iudica cum
 tibi solum virtutis gaudium donec
 nascetur. Tunc te habebis tuum cum
 intelliges infelicissimos esse feli
 ces. Ieritate autem est calamitatem
 cum te felicem vocaueris. aut ista

bona non sunt que vocantur a homo
 felicio deo est quicquid que pa
 rata nobis sunt non habet in usu deus.
 ergo a incedibile bonum deo de
 esse. a hoc ipsum argumentum est
 bonum non esse quod deo desunt. Si
 vis scire quod nichil in paupertate
 mali est opam inter se pauperum
 et diuitem vult. sepius enim pauper
 et fidelius videtur horum qui felices
 vocantur hylandis ficta est a quibus
 a superata tristitia eo quod cum qui
 or. quia interdu non licet palam mi
 seros esse. Omnium istorum persona
 ta felicitas est. contemnes illos si
 vere te reueris. Nichil locuple
 tius eo cui quod donat fortuna non
 inuenit. sed cui non videntur sua
 amplissima licet totius mundi dominus
 sit miser est. Nemo alius est deo
 dignius nisi qui opes contempserit
 quarum possessionem secularibus non
 interdico. sed efficere volo ut illas
 intrepide non possideant. seduc
 te ad parua ex quibus cadere non
 possis. Audum latro dimittat.
 Etiam in oblecta via pauperi par
 est. Is maxime diues est qui mini
 me diuicijs indiget. Breuissima
 ad diuicias via est per contemp
 tum diuiciarum. Nam aliquis contem
 nere potest omnia. habere omnia nemo po
 test. Multas ad periculum obfue
 re diuicie. paupertas expedita est.
 et ideo predicatorum et minorum ordo

nō desipuit paupertatem eligen-
do. **I**sta nō cōsiderant q̄ destruūt
horrea sua vt satiāt ampliora.
Accumulāt copias vt dicant si-
bi. **E**cce reposita habes multa bo-
na in annos plurimos. cōmede
re q̄esce. bibe. **C**aveant ne dica-
tis sicut et illi. **V**ultu hac no-
cte repetetur aīa tua a te. **H**ec
autē que preparasti cui⁹ erūt.
Et respondeat cū dauid. **P**ar-
tes vulpium erūt. sed quoz vul-
pium. **P**ars vermium corp⁹.
pars demonū aīa. pars filiorū
vporis vlt⁹ p̄cipis diuicie quas
reliquit. **E**t hī tres sibi tam cō-
mode diuiserunt vt neuter eoz
partē suam pro ceteris residu-
is partib⁹ commutaret. **N**ichi
testis sit castus q̄ in omnibus
hīs glōriam dictozum duoz or-
dinum nō quesitū ē q̄ querat et
iudicet. **S**ed respondere detra-
ctorib⁹ sū cōpulsus q̄ religiones
has nouas sup̄sticiales iudicat
et inanes. fratrum disarsus no-
uos. et vt vtar eozum verbo giro-
uagos. id est vniuersos fr̄es vo-
cāt. **E**ya fr̄es nō vos pudeat ai⁹
paulo doctore gentium dici vel
esse girouagos qui ab hispānia
vsq; ad hilliziā repleuit euāge-
liū casti. **S**edēt illi i claustris
domi et vtiā cū maria. vos cum
paulo circuitis obedientiam ad

implētes. **E**t spero q̄ si in mun-
do pressum⁹ habetis in casto ta-
mē pacē habebitis tāta forsan
vlt⁹ maiorem q̄ illi q̄ in loco quie-
tis murmurant et sitimet inui-
cem discordiam suscitant vlt⁹ p̄e-
latis. **Q**uod si a discordia vlt⁹ forte
dicēt fuerūt alieni sedeant vlt⁹
et triplicib⁹ gaudeant pace sua
permittant fratres vt dicūt q̄
rouagos i semicincijs et panno-
fis circuire per mundū animas
viuificare casti morte redemp-
tas de faucib⁹ demonū extrahē-
tes q̄s illi i sua pace et leui cura
diffilānt ad inferos descēdere.
Si vere religiosi et vere casti
amatores essent qui talib⁹ de-
trahunt iudicant et despiciunt q̄
sinceris oculis illos inspicere
q̄ leto vultu fratrib⁹ congaude-
rēt q̄ ab retrahēdy lib̄andū et sol-
uēdū aīas insitūt q̄s xp̄us tāto
dignas p̄cio sui sanḡinis appro-
bauit vt respectiue paruipende-
ret quicquid pro eorum redēp-
tione facere potuisset. **S**up
hoc quidā cystericiē. mē ch⁹ vi-
te tā sancte visionē mirabilē vi-
dit vt ei non credere flagicio-
sissimū et impiū putaret. si p̄ta s-
enī i spū patronā ipi⁹ cystericiē
sis orbis vidit. ihu p̄ benignissi-
mā genitricem. **C**ui b̄ta v̄go vt
sincere iquit diligas et pro eis

intencius oces tue caritati meos
fratres et filios recomende. **C**u
ille letus anueret. fratres ordi
sui hos pfidens. At beata virgo
habeo inq. et alios fratres quos
meo patrocinio fouedos et au
todiedos aplector. et hec dices.
reuelato pallio fratres ordinis
predicatorum sub eo constitutos ostē
dit et abiecit. **H**ij sūt inq. q. spi
ritualiter ihsūt. ne dilecti filij
mei sanguis inutiliter sit effu
sus. **S**imiliter cū qdā i saro
nia vt nobis frater vualter de
treuera ordinis predicatorum retu
lit. sanctissime opinionis reclu
sa predicatorum nomine excitata
videre fratres i inicio ordinis re
hemencia affectasset. et tandem
duos iuuenes fratres data occa
sione vidiss. Attomita mētis acie
bixit ad dominū. Quid est dñe
q. predicacio verbi tui per tā in
fantulos et ipeatos hoies vsue
pat. **C**ui mox ad hec verba bea
ta casti mater apparens reuela
to pallio vt p. dictū est ei fra
tres ordinis ostēdit dices. Re
despicias q. sūq. tales. **E**go suz
que rogo eos et p. rogo et eorū
vias dirigo i viam pacis. **E**cce
vide lector q. veratissime hec
bixit veritatis mater. **V**idimus
maxime i inicio ordinis predica
torum vidim. et nunc iuuenes in

gyptos delictos reāter a scu
lo vniētes cauire terras socijs
obinatos iter pueriles nō euer
sos. inter nocētes innocentis.
simplices sicut columbas intr
astutissime malignantes pru
det tñ sicut spēs i sui custodi
am ambulātes. **C**uis nō miter ut
oli et magis nūc istos pueros i
medio fornacis estuantis igni
bz nō exuri qñ alioz a turbis se
cularibz restructissimū ordinū
religiosi sine maximis pialut
frequētissime heu vīt im. et au
diuim. vix euadūt. **A**gunt illi
laboribz et diuersis negocijs di
strahūt et tñ infracti phsunt.
Isti vxo vacant saluti mentis
et corporis et vacillāt. **E**t hec cui
iputāda sūt. **N**ōne vti. **M**imi
me. s. mēi ca. s. **S**iqui vxo ca
dūt q. a spirit. et caro sūt. non
colūne celi que manā ē. s. ba cu
lo arūbineo ofracto egipti de si
des imitunt. **E**t vt hoc sub exē
plo pateat miraculū euidētissi
mū pponam. **V**idim. fratre
in ordine predicatorum de demo
brugenfi in flandria rauenū p
raynerū nomine iuuenem saga
cem ingenio et secularibz līs i
stitūtū. hic statū vt ord. inē igres
sus est acriter studio theologie
cepit insistere. **S**z cū nōdū illu
minata mens nec oracibus

preparata super; ab lumen et minus capax animus vento inconstantie fluctuaret cepit cogitare velle discurrere que sectatur iudeorum gentium christianorum potiori ventis culmine fulcitur. videbat quidem quod inter gentiles et philosophos quod naturali ratione regerentur. Videbat et iudeos legem a deo antiquitus accepisse. videbat et christianos euangelis obsequiis gloriari. Sed quod in hiis certum tenendum esset segnum fluctuabat. Conuenit ergo iudeos discussionem legis apposuit. sed cum fratres ordinis vidisset ex frequenti collatione hominem fluctuare accendit eum a talibus censuerunt. At quoniam ardens ignis actus surgit in flamas iuuenis intantum dyabolo stimulat quatenus ut media nocte fugam oibis attemptaret. Statim ergo ubi ad exitum porte venit. obuia illi fit maris stella maria ad portum salutis deum reductura. Cui dixit. Fluctuasti a via deuius et veritatem in fide filij meit dubitas inuenisse. Rueris certissime quod diuersi erroribus scaturit per orbem gentilitas. Iudei nichil solidi tenent. diuersas ymbra sequuntur neque tenebris offuscati. Euangelium vero noue gentie per hoc veritate habet

te probat quod caritate humilitate castitate resplendet. quod tua in ordine quem intrasti purgato mentis oculo percrepante videtur. Ego autem sum mater christi patro na ordinis tui que non passa sum solita pietate tuam castam indolere deapi vel petere. Nec dicis gloriosa virgo disparuit et iuuenem confortatum ac firmatum in fide in magna cordis incanditate reliquit. Hic idem in ordine tui profecit ut lector in ordine fieret et consumatus in breui ad potiora transiret. Vere ergo digne et iuste a fratribus predicatoribus paratus est sanctum ut post completorium omni die cum processione et sollemnitate cereorum. Salve regina misericordie flexis in incogitabilibus laude et gloria gloriosissime virginis decantetur. Caueant ergo maledicti et ipsi detractores ne contra proximam matrem per eius filios insectentur et ipsam periclitantem defendere incurrant. Quidam vero tempore papa cuius nomen per te reuerentiam sedis apostolice silencio preterimus. cum hinc ab illis indubitater accepimus qui Rome in curia tunc fuerunt litteras dedimus contra privilegia a seipso et suorum predecessorum quatuor apostolicorum obtemperantia ordinum quorum unum per zachariam prophetam obitor ab

eterno vacuit decorem predica-
torū scilicet. **A**ltēū vero summiū
quo lucidissime intelligas et mi-
nores eadem die palis percuf-
sus obmutuit. nec vñq̃ postea
iualuit ā surrexit. **I**ās vero da-
tas bñs **A**lexāder papa cōsilio
fratū cardinaliū solēniter reuo-
cauit. **E**t vide q̃ felix fuit illa
ecclesie reuocatio lārum. **P**ro
constantī enī recepim⁹ a fide dig-
nis. q̃ si p̃cessū suū machina-
tio p̃ dñs lās habuisset poten-
tissimi reges orbis audire po-
stea papale mandatū cum iura-
mēto dixerūt sibi et prelatoz et
cleroz seculariū possessiones
et redditus vsurpasse. si dictos
duos ordines apostolic⁹ destrux-
isset. **D**ixerūt enim predica-
tores et minores per exemplum et
doctrinam in salutem maximā
a deo datos esse hoībus. et hoc
manifestum est toti mūdo. **Q**ua-
les autē illi essent per q̃s illorū
destructio p̃bat nec deum nec
scōs latet. nec ipsos inhabitā-
tes orbem q̃bus eorum vita no-
ta est et p̃bata. **H**uius crudelissi-
mi edicti q̃tuor p̃cipue magi-
stra fuerūt p̃ach⁹ infatigabiles
itētores q̃ simplicitatem scola-
riū p̃ach⁹ etiam dictos frēs fe-
raliter occiderūt. int̃m vt n̄ se pi-
issim⁹ ac deuotissim⁹ **I**udovic⁹

rex frācorū necnō et frater ei⁹ pi-
us comes pictauiē alfonso an-
q̃ ipse rex a tñsmarimis p̃tibus
rediret in galliam mutū in quē
se p̃ frābus posuisset abdicatos
frēs reb⁹ et corpib⁹ exterminas-
sent. **H**inc cum nichil aliud pos-
sent lās informatōrias vel isa-
matorias plenas mēdacijs con-
tra fratres p̃ diuersa loca et reg-
na miserūt. **P**ost has et lib⁹ ne-
phandissimū cōpilauerūt q̃ sic
incipit. **E**cce vidētes clamabūt
foris. titulū habens de p̃cūlis
nouissimoz tpm. in q̃ libro spū
neq̃cie et v̄lano dictos ordines
elidere et destruere mitebantur.
Qui lib⁹ qualiter citatis et vo-
catis ad curiam et p̃senciaz sū-
mi pontificis dictis magistis
dānat⁹ sit et cōbust⁹ non solum
in ipsa curia. s̄ et parisi⁹ coram
vniūersitatis multitudie copiosa
scire poterit q̃ collacōes et dispu-
tacōes legent p̃apue cōtra ma-
gistros q̃tuor in capite adūsari-
os. disputacōnes q̃ domini hu-
gonis p̃sbiteri cardinal⁹ frēs
ordinis p̃dicatoz. de minimi **R**ich-
ardi et dñi **G**agetani et aliorum
cardinaliū plurimoz necnō al-
legacōes v̄neābil⁹ patris fra-
tris **H**uberti magistri ordis pre-
dicatoz. s̄ et ministri ordis f̄m
minorū et maxie magni **A**lberti

fratris ordinis predicatorum ab hoc specialiter a domino papa vocati et aliorum prelatorum atque magnorum virorum disputationes prolixas et magnas habitas anagine contra multas et in ipsis inuenire poterat rerum gestarum enucleatissimam veritatem. Quapropter iam dicti magistri fratrum aduersarii dignitatem et beneficium omnibus sunt priuati donec iurauerunt mandatum domini pape et reuocauerunt pariter et in alijs ciuitatibus et locis veraciter predicationis eorum quicquid contra deorum fratrum ordines implicite et explicate euomissent. Et nonnulli quod antequam prefatus magister albertus frater ordinis predicatorum curiam romanam intrauerat dicti magister wilhelmus cum suis copliis miro modo clerum romanum necnon et populum in partem sue pulchritudinis pertraxerat et seducebat multis verbis. Sed post prefatas disputationes cum ad petitionem domini pape et omnium cardinalium ipse magister albertus euangelium iohannis totaliter et epistolas canonicas miro et inaudito modo super omnem hominem exponendo legisset cum tanto fauore negocium omnium fratrum predicatorum et negocium minorum terminatum est et conclusum ut omnes inimici eorum obstupescerent et horrerent et veritatis fautores summa pace quiescerent et gauderent.

Quid autem super hoc quidam sancto viro duobus annis antequam disceptatio fieret ostensum est indubitabiliter referamus. Venerat quidam prepositus ordinis regulatus de bauaria vir sanctus et bonus ab curia romana pro negociis que habebat. Una ergo die in ecclesia sancti petri romae orans ad excessum mentis raptus est et vidit ipsam ecclesiam plenam serpentibus quorum horribili sibulo non tantum ipsa verum etiam tota roma replebatur. Nec mora eodem sancto viro sibulo serpentum conterritus vidit virum in habitu ordinis predicatorum ecclesiam introentem. Quem cum stuperet incognitum dictum est ei a sponsio diuino quoniam albertus nomine vocaretur. Hunc ergo dicti serpentes sibilis importunis aggressi inuoluebant se pedibus eius et pectori brachijsque ac totius corporis membris de quorum medio se viriliter et violenter exaltans ascendit exedram in qua sacrum euangelium diebus solemnibus legi consueuerat et legit in ea euangelium secundum iohannem usque ad locum ubi dicitur et verbum caro factum est et habitauit in nobis. Statimque serpentum sibilus conquieuit. Serpentes fatigati sunt et pars reddita est vniuersis.

Nec igitur quod significaret nimirum vir
sanctus ignoscas in terra suam re
uersus est et sorori sue quidam
sanctissime reclusus quod sibi rone
revelatus fuerat indicavit. Cui
illa vehementer exultans. Ecce in
quod audiui quod ille albertus quod tibi
in visione forte monstratus est nu
per comiti de otheahim petere
in istam locutus aduenit et pro
fitetur non modice gaudius in verbo
vadam inquit et videbo quod sit. Spe
ro enim quod adhuc faciem eius ex di
cta tibi visione cognoscas. Et hec
dicens peruenit videre virum et ex
certissimis signis stature faci
ei coloris et parue macule quod ha
bebat sub palpebra hominem re
cognovit. Mirare locum obstupel
se miraculum. Quid eo euidentius
quod vidisti nec in verbo distat
visio diu ante percognita a te fa
cta postmodum subsequuta. Indica
uit ergo vir beatus dicto magi
stro alberto modum quem videat visio
nis. sed neuter quod hoc significare
posset agnouit. Accidit autem po
stea ut facta diffinitione inter vni
uersitatem cleri parisiensem et fratres ordi
nis predicatorum atque minorum.
Citatisque partibus coram domino pa
pa ipse apostolicus magister mandauit
daret albertum antequam iter vellet
arripe experiri forsitan per certo
volens prefate visionis effectum.

Nec enim scellit ut dictum est vel
bignum enigmatice reuelationis
veritas perbalis ymmo secundum esse
se rei ordinem omnia contigerunt.
Gracia autem dei ex quatuor deus
magister vnde magister sanctus christi
an? beluacensis infirmatus et amatus
fimo corde contritus. recognouit mi
se et complices suos contra dictos or
dines habuisse nisi quod illis equa
scientia non valerent. et ob hoc eos
quipederent auditores et addi
dit. Cum ait nichil habeo quod vo
bis pro iniuria graui illata et fi
dam in signum tamen quod ex corde
permittit corpus meum apud vos fra
tres predicatorum tradendum sepul
ture relinquit. Similiter et magi
ster laurencius aglicus post gra
uissimam persecutionem fratrum. datis
librorum suorum copiis fratribus
predicatoribus parisiis moriturus
apud eos mire penitens delatus
est et sepultus. Hoc idem de alijs
plurimis qui ordine presciti sunt
contigit nutu dei. Et vide lector
quod amara et quod expectanda contra fra
tres predicatorum primo et po
stea contra fratres innozes simul
tati per vniuersalem ecclesiam discor
dia suscitata est. quia cordibus
non tantum clericorum secularium
et laycorum. verumetiam omnibus quorum
cumque religiosorum tam diu scilicet a
lum est impressum ut nullis rationibus

nulī auctoritatibz sanctorū flecti
posset donec per dominū papā
et totā curiam romanam iudici
aria sentētia flecterentur. et in
hac tamen pertinacia et genera
li stulticia q̄s non videat maxi
mū casti ecclesie periculum im
minere. unde homo summe opi
nionis in brabācia per excessū
mentis quasi vniūsalet ecclesi
am sub celo collectam vidit. et
cum ordinibz vniuersū predica
tum ordinem in singulī psonis
vibratissimis radijs choruscare.
Nec mora vidit totū mūdo cali
ginē teteramā superfundī ita
ut vix toto orbe aliq̄d luminis
videret. **N**ec ut vidit grauissi
me ingemuit. s; paulatim tene
bris dissipatis lux pristina red
dita est vniuersū. **V**idit q; et in
illa collecta gñalissima psonaz
ecclesiasticarū maxime auctori
tatis virū velut speciali glōria
euidēcius preminere. **C**ūq; stu
pens q̄reret q̄s hic esset respon
sū ē ei. **P**aulus iste apostolus
precipuus doctor ecclesie ē qui
multa cōpassione cōq̄rat a tem
poribz suis numq̄ sanctā vniū
salē ecclesiā tam gñi p̄iulo flu
ctuasse. **E**t vide lector euidēciā
veritatis. **S**i enim tā perfectis
tā discretis atq; lātissimis vi
ris syt nec studere nec regere nec

predicare vel cōfessiones audire
possent ora obstructa fuisset.
et hoc solis secularibus clericis
facere liuisset quorū permaxi
ma pars precipue in sacerdoti
bus parrochialibz vita et scien
cia minus ydonea comprobaf.
q̄nta iactura fieret animarū q̄s
auctor et princeps salutis n̄re
ihesus suo sanguine p̄cioso re
demit. **Q**̄ pauca sunt ex hīs
qui non p̄prie sola q̄runt q̄ sua
sūt i m̄imis q̄ ihesu casti mal
lent potius cōmissas sibi aīas
sancias p totū ānū in mōlibus
diffimulare p̄cās q̄ equū suū
clauo pedis lesū vno die v̄l duo
bus negligere claudicāte. **S**ūma
aut i sup̄dictis magister et secu
laribz clericis iuidie causa fuit.
q̄ fratres pariter plures et p̄p̄e
oēs lātiores in scol̄ auditores
habebāt et i regie p̄minebāt.
Videbāt enī q̄ magistra secula
res sicut viri diuiciarū dormie
rūt sopnū suū. ducebātq; in bo
nis dies suos et cū de vespere m̄
tupliatate ferariorum obtuerē
tur et potuum et postea vigila
re non possent neq; studere et
per hoc nichil inuenirent i ma
nibus quod proferrent sequen
ti mane solemnem diem consti
tuebant in condensis auditori
bus et sic per ineptas vacatōnes

clerici. q̄a sua inaniter expende
re se dolebāt optato studio f̄ua
bant. **M**aiore enim corporis sar
cina ut dicit seneca aī? elidit. r
et min⁹ agīl est. deinde copia cī
loz subtilitas impedit. **M**irū ē
enim aliqd fortiter dici ab ho
mine mollicie p̄fesso. **F**r̄es aut
predicatores siue minores siue
viri paupes in magna sobrieta
te refecti vigilare poterāt et stu
dere et per cōsequēs inuenire que
auditoribz essent digna. **I**stud
in sūmo occasio fuit q̄ in magi
stras secularibz fm vulgare pro
uerbiū calceus pedez presserat.
Talibus seneca euidenter incla
mat et inuidoz excludēs vicium
dicit. **F**eras nō culpes q̄s imita
ri non potes. s̄ q̄nto maiora fe
liciū hoīm bona tanto maiore in
uidoz tristitia. et ideo fm eūde;
dicit. **D**ana; iuidoz oculi effēc
in oībus ciuitatibz ut oīm felici
tatibz exarent. **I**llo in tpe auz
venerabili philippo p̄ore p̄dicato
rū ab illustri romanoz rege wil
helmo ad alfōsum comitem pi
ctauie fr̄em regis fr̄acie et p̄ama
toz; fr̄acie p̄ negotio pacis im
p̄h. audiui⁹ a dño **A**lto apo
stolice sedis legato ī gallias cō
stituto. q̄ dicti magistri ex pte
vniūsitatis et fr̄es predicatorēs
q̄ tūc soli inoētissime exrabam

tur. datus sup hoc l̄ris ī ipsū; fi
naliter ouenerūt ut cēs q̄relas
inter ipsos p̄po arbitrio termi
narent. **Q**uerēs ergo legatus
a magistris quid illud esset q̄
magis in calūmiam verteretur.
f̄inderūt q̄ fr̄es p̄dicatores du
as scolas haberent. et duos ma
gistros in theologia regentes.
optie aut pacem fieri si vna sco
la vellēt esse otēti vniūsitatis
mādata fuarent. **L**egat⁹ aut q̄
fuit a f̄abz si hoc vellēt. f̄inde
rūt fr̄es vna libenter scola se ef
se otētos et vniūsitatis mādata
velle fuare. dū tū illa eis p̄cise
darentur expressa. et in hoc sa
pientissime p̄viderūt. sicut enī
postea per eos q̄ ī cōsilio fuerāt
magistroz f̄abz dictū ē. si sim
plicit̄ sine expressione p̄missi
sent fr̄es vniūsitatis seruare
mādata ī mādatīs. postmodū;
ab vniūsitate daret̄ vt fr̄es
ōnimode a regimine theologie
et l̄cōibz cessarent. **L**egat⁹ ergo
taliū nichil talium suspicat⁹ ga
uisus est. sperans q̄ finem contē
tionis huius habere. mandauit
magistris et optulit ex pte fr̄m
q̄ vna scola vellent esse cōtēti.
et vniūsitatis mādata ī scrip
to redacta fuare. **T**unc magi
stri malicie sue propositum nō
habētes turbulētissime r̄nderūt

Quid nobis inquit prodesset
vna scola esse cōtentos dū rup
to panete medio iter duas sco
las tot sicut ante haberent vni
us capacitāte ābit⁹ auditores.
Et mox legatus ab indignatio
nem omotus grauit⁹ vt video
inquit vestra proposita aut volun
tatis nō ē vt quis frater recto
rit et vna saltem scola gaudeat
vel duabz. **S**uper hoc qd frēs
faciāt videāt. **N**ec credo qd ro
mana curia obtēto per multos
annos duaz scolaz magisterio
pruare eos debeat iure suo. **S**i
aut audiuimus ita et vidimus.
Nā dñs tunc papa qd qd graui
simus frābz fuerit vt supra posu
imus tñ vt in hoc iustus iudex
iusticiā fratribz denegare nō po
tuit. et p eis iuris sententiā tu
lit. nec hoc semel ⁊ iter ymmo
⁊ tercio inani semper appellatio
ne per nūcios vniuersitatis opul
sus. **E**t nōndū qd aulicari qui
dem et tabulati iustoz vita et
veritas potest ad tps. h extingui
numquam. calcari qdem dispē
satue et subpeditari potest. h
hoc vt exercitati iusti postmo
dum elucescāt. inimici vero eoz
ad modiciū eleuati postmodum
non existāt. **U**nde gratulabūd⁹
dauid non relinquet inquit deus
vgam peccatoz super forte; iu

storū. ac si dicat. **N**ō relinquet
deus vgā dominācium pecca
toz neqter sanctis vt semp eos
affligāt. h forte pacis et remu
neracōis veniente scōrū virgā
hoc est ipsam tabulacionē vel
vt melius dicat vgā; ipsos ta
bulātes otemptibiliter amoue
bit l ipemittēs i ignē p̄cipi
tabit eternū. **E**t vt euidenter pa
teat qdaz refra de magistro q
dā opimione p̄maximo q prius
p̄posuit. solemnis ecclē d mū fra
trū predicatorz ostructā i oppido
violenter eiecit. h ruina t̄pi
ozi vt audies ē eiecit. **F**ais enī
episcop⁹ rōne curie cardinal ty
sanisauit feratiter otra frēs pre
dicatores piter et mīores ⁊ ob
hoc vt patuit tali morte ē mul
tat⁹. **C**adēs enī de loco edicōi
fractis ceruicibus expirauit.
Et vide miābilius et grauius
q audisti. **E**adem die qua ceci
dit. ai eius mors subita ex reue
lacione cuiusdam mulieris san
ctissime per fratrem minoē pre
dicaretur. spreuit arguentem se
et iuect⁹ otumelia dixit. **N**ō ē
pheta neq; filius phē. ⁊ ego
qdē parauī vt ordo vester et or
do predicatorz subiciāt ep̄is. **A**d
dam ad hoc vt subiciāmini vi
lissimozum pedibz sacerdotum
Hec dicēs vbi signa predicta

sibi et non aduertit. **E**xcecauit enim eum supbia quoniam non vidit. et hec signa fuerunt quod iam immoderate dominaretur ei dum in ipso mane diei quo accessurus erat ad altare pacificam non posset. quod loturus manus suas episcopale anulum perderet. quod omnia luce clarius sunt completa. **C**um enim dominus papa ecclesiam quandam fratrum minorum sectare debuisset et dominus episcopus cardinalis ad portam fratrum minorum pulsans intromissus celestis non fuisset. tanta ira captus est extra se ut celebraturus primam missam nullo modo etiam facta confessione pacificam posset. et tamen ad terrena sacramenta processit. **P**ost hec vero cum manus suas regressus ad hospicium ablucere voluisset. et astanti episcopale anulum ad tenendum porrexisset. locus illi mor qui haberet anulum non inuenit. **S**tatimque misit dixit. **E**go perdidici presulatum subiacenti bonis omnibus atque stupentibus. ascendit ediculus et solus contra consuetudinem suam. senex et debilitate confectus processit ab camera. et dissimiliter afferre decusum excidit et exspavit. **E**t vide stupendum valde et oculum dei iudicium. **C**ognoui ipse hominem ut amensalis dilectus et familiaris eiusdem. secum una de

mo pacifius hospitat. de quo fateor raro seculare clericum tam sobrium tam honestum tam affabilem tam largum in pauperes me vidisse. et eum utique vidi nouum episcopatum contemptorem. tandemque per tres menses in excoicatione coactum archiepiscopatum cuiusdam suscipere dignitatem. **I**n vero translatum romane curie sit episcopus per cardinalis. et in tali eminencia taliter desipuit ut audistis. **S**ed spero quod non in finem deobliuiscatur eius et in ira contineat misericordiam suam. et magna pietate sua miserere forsitan penitenti. **I**gitur non tacebo diuine promissionis mirabilia postquam cepi. **P**aulo et de infelicissimo quodam noto michi sacerdote primum prochiali et postea decano castamitatis et demum canonico cuiusdam ecclesie cathedralis que omnibus religiosis et specialiter predicatoribus pariter et minoribus supra modum otiosus eorum predicationibus et maxime ne confessiones audiret crudelissime detrahebat. **V**erebatur autem sicut omnes fere tales ne immundissima et luxuriosissima eius vita per tales quod modo innoticiam deueniret. et factus est ut paralisi destitutum per septimum exaret in quod egritudine nec verbo saltem dominum recognouit.

Cumq; a proprio episcopo socijs et fratrib; dictorum ordinum sepius visitaretur et corriperebatur h; nō auar; sine confessione et diuini nois reclamacōne et sacramētis vita p̄uat⁹ est et extra cimiteriū tumulacōe sepult⁹. Et digne quidem vt q̄ alijs bñficiū predicacōis et confessionis iudēs impediuit ipse peccator; confessione et sacramētis p̄uaret. **N**arrabo et de magistro philippo cancellario parisiē. de q̄ superius retuli loco suo. **H**ic contra frēs ordinis predicator; i oī fere publica parisijs stacōe et f̄mōe latrabat. Et q̄dē cū ipse dieb; xv. aū mortē contra eos crudeliter predicasset sequēti dñica fē hyrcius dict⁹ de colonia dicti ordīs frequētissim⁹ et discretissim⁹ predicator; corā vniūrsitate singul⁹ q̄ contra frēs dict⁹ cancellariū predicaueāt retractatis ab vnguē oīa luculētissime p̄ diuine scripture paginā improbauit. Cui⁹ improbationis cōfusiōe cancellariū mortact⁹ dolore cordis int̄āsec⁹ repēte cōtremit. et ihermat⁹ ad mortem obiit tali modo vt audistis in præcedētib; **H**ec sūt q̄ contra adūsatōs fē m̄ f̄cā vidimus exceptis alijs q̄ multa et veracissimē nouimus et occultis dei iudicijs q̄ grauiora et damnabiliora

istis oīb; reputam⁹. **P**z de hijs ad presens ista sufficiūt nos autem ad exponenda reliqua oīus transeamus.

De bonitate socialis vite. Capitulum decimum.

Ones vnā incolūt māhōnē neq; enī eas natūā diuidi patit. Probabile ē omnib; tutissimū esse fidelibus omnib; vnā incolere māhōnē. **Vñ dauid. Ecce q̄ bonū. et. Seui enī eq̄ vno mītēscūt loco. Et iterum dauid. Qui habitare facis vnus moris in domo. Hec contra consuetudines quorūdam monasteriorum q̄ mōchos suos vel clericos vt ita dicam si fuerant regulares i curijs aut in parochijs solos mītunt solosq; relinquunt et hoc contra ipsum dominū totius rectitudinis et virtutis exemplum qui suos binos et binos mīsit. De enī soli vt dicit salomon q̄nia; si cedent nō habebit subleuatē. **Q**m̄ vera hec sententia sit ego noui qui. xxx. āmis et eo āplius vices episcopi i diuersis p̄uicijs et dyocētib; habui q̄ in hoc articulo q̄ religiosi vel soli vadunt in vñs vel soli manēt in curijs horrenda mala horrenda scandala horrenda picula frequenter audiui. que numq̄ sustinuisset**

adiuncto socio vel fecissent. **H** et
p̄ discretissimus Aug⁹ in regu
la sua statuit vt non minus q̄
duo vel tres vbiq; necesse ha
berent irent. **I**n hoc enī articu
lo oēs fere ordines regulares cō
tra votū ⁊ regulā; q̄nter pecca
re vident. vñ pbant q̄ suos per
se solos ⁊ non cōbinatos in via
mittūt. **S**; sic dicunt vt audio
⁊ n̄ sepi⁹ obiecerunt. q̄ de fra
tre socio intelligendū non sit. **H**
ic; q̄bus p̄positus iusserit ire de
bet q̄ mittat eosq; interpretari
velle seculares quoslibet gartho
nes ⁊ suos. **E**go pbare volo p
regulam q̄ interpres tales con
tra aīam suam pessime menciū
tur. **E**t hoc euidenter i precedē
tib; regule videri p̄t vbi dicit.
Quādo hī estis i ecclesia ⁊ vbi
q; seie sunt iuicem vtrā; publi
ciam custodite. **D**e⁹ enī qui
habitat i uob; etiā isto modo cu
stodiet vs ex uobis. **S**i ergo
uos ex uob; id est fr̄m ex fratre
de⁹ custodit. q̄d est q̄d isti dicūt
vt ex seruis et vilib; p̄sonis n̄
lam sui aut custodiā habē
tibus q̄ntomī⁹ vestram custodi
ant in via. **S**i autem duo ex fra
tribus simul sunt ⁊ se vn⁹ custo
dire non vult tñ custos est fra
ter q̄d neq; potest de seruo et
garthone sp̄are n̄ forte sit tal; q̄

non iuenitur in mille. **Q**uāta
custodia debēt regi in ocul⁹ eorū
ad quos declinant cōā quibus
eis incūbit et suam p̄p̄ā famā
⁊ nichilomin⁹ famā sui ordinis
custodire. **R**egit ⁊ tenet de bea
to patre augustino q̄ monaste
rium iſtituit fm regulā sub san
ctis apostolis cōstitutā. q̄ qui
dem fundamētū habuisse ab ip
so salutis auctore q̄ et iſtituit
vt dictum est vt cōbinati. lxxij.
discipuli mitteret et p̄ sp̄itum
sanctum in barnabā et paulū se
gregatos ⁊ missos pariter post
modū approbavit. **H**anc ergo
regulam canonici regulares spe
cialiter et p̄cipue et plures alie
religiones sicut premonstratē
ses sp̄asim per vniūsalē ecclesiā
am p̄fitent. **S**; non nulli p̄mi
tus dictū regule articulū obser
uare vident. **H** ⁊ deinde arguen
tes ⁊ dicūt. **Q**ue necessitas ut
pro negotio quod solus implere
possit duo cōbinati parit emit
tant. **C**ur frustra hō ecclesie cō
sument. **Q** q̄ miserabil; densio
⁊ q̄ detridenda r̄fio. **R**ō sic im
p̄ij nō sic ne tegas caliciē ster
core supducto. **D**ulgo dicit. non
iacet h̄ lep⁹. **I**bi ergo reueā la
tet vbi alius non accedat. **I**n
corde latet vbi nullus testis ni
si corbum perscrutator. **D**eu

quātas procellis inutiliū expēsa
tum obtruitur monastica celitu
do quarum copie ī custodia fra
trum et ordinis deo grācius lo
catē. **G**allice puerbiū dicit et
nescio si verba latina sufficiāt.
Ubi bona custodia ibi et bona
pax. **D**icā quod sentio et si iui
te a reprobis audiat. **C**redo so
lis idest sine socio foris ābulā
tibus mille infortunia et plura
q̄ credi potest sepius occurrere
in quibus nec opere nec salteꝝ
animo offendissēt si custos fra
ter socius affuisset. **S**ed q̄ amat
periculum incidet in illud. et hoc
iuste vt dicit seneca. **C**otidie ē
detestor dies posterore. **Q**ui nō
timet periculum quod casui pa
tet omni bruto demencia est. **S**i
dicas. **T**utela tutissima est sibi
quisq; commissus est. **V**erū dicas.
si hoc loco tpe et psona. **P**redi
cator atq; minorum fratrum ce
dines expensas non habēt nec
copias et tamē cōbinantē semper
in via nec socius socium debz de
serere in colloq̄o maxime mulie
ris si alter alterū videat colloquē
te. **R**arrauit michi frater or
dinis p̄dicator cui optime credo
q̄ cū cognatū haberet ī ordie vi
tū quōdam diuitem et preclaz
accidit ei vt nocte dormitū per
gens vnā de tunicis expōsitam

posuisset ad caput habebat enī
fratē dilectū sibi cum quo sole
bat secretius et icōdius ambu
lare. **S**oporatus ergo audiuit
vocem sibi dicēte. **S**urge inq̄t
et vide qd facit fr̄ tuus. **N**ā iam
morti p̄rimus agonizat. **C**uigi
lās ergo et nichil iueiens obdor
muit. **E**t vix sc̄do ait. **S**urge et
visita fratrem tuū morietē. **A**d
hāc itēꝝ vocē euigilās et nil ad
uertens iterum obdormiuit. **E**t
vix tercio dixit ei. **H**ale diffi
mulasti q̄a fr̄ tuus mortuus ē.
Mox ille euigilās tūcā quā ad
caput posueat sup se extensam
inuenit q̄si paratā ad iduendū.
quā ille mox offē? et admittēs ī
duit et surrexit. fr̄emq; q̄hū ī
uenit letali finere iā sopitū. **E**c
ce q̄ manifesto exēplo p̄stratū
um vera esse inuit sentētia salo
monis. **F**r̄ q̄ adiuuat a fr̄e q̄h
ātas firma. **C**ayn p̄m? et neq̄si
mus hoīda iterrogat a dño.
vbi est abel fr̄ tuus cui? tutor fu
isse debuisses non occisor. et ne
gavit. **R**ūq̄d custos fr̄s mei sū
ego. **E**t ideo maledicente dño
super terrā p̄fugus agitāt. **I**n
figura hui? q̄ fr̄s custos esse re
cusat et a fr̄e rennuit custodiri
varijs frequentē et vagus di
uersis tēptacōib; agitāt et ter
ra in ei? ope maledicta spinas

remotionis et scabali tabulos
germinabit. **D**ixit beata et in
oculis summi iudicis ostentatio be
nedicta per quā fama tuetur et
nova vitat. et omnis malorum suspi
cio et temptacionis occasio prebit.

**De cōmunitate et parzialitate
victus. Capitulū. xi.**

Communis est omnium
abus. Neq; enī sepati
velantur ne inequalitas
opis et cibi fiat et tps. Et ideo
vltus omib; iure mōsterijs in ole
uit vt officinā refectorij habe
ant vbi omnib; in comune sine
psonarū acceptōne cibaria mini
strentur. **D** q̄ decens hec et q̄
digna deo consuetudo ī mōsterijs
obseruat. Hāc et ipse crist⁹ toti
us virtutis exemplar in suo bra
tissimo conuētu. hoc est cum dis
cipul⁹ obseruauit. ita q̄ nec ma
nū iude horruit ī paraphide pro
ditoris. Tu ergo p̄ior tu prela
te q̄s es vt queras angulos. in
comuni istud hospiciū ē. tñ qñq;
et non semp aut sepe fieri neces
se ē quos pastu opetit refici lar
giori. Consuetudinem bonam nō
dāno s; abusu penitus nō cōme
do. Beatus benedictus quid in
hīs agendū sit indicat. Mēsa
abbatis cū pegrinis hospitib;
semper sit. Quociens tñ min⁹

sunt hospites q̄s de fratrib; vo
care vult in eius sit potestate.
seniores tñ vnū aut duos semp
cum fratrib; dimitteudos par
ret ppter disciplinā. **V**ide lector
quia ex tunc tantus homo per
talia conuiuia occasione hospitū
insolēcias esse fēbas prauibit.
Et notandū q̄ vir ille discretis
simus Augustin⁹ nichil horum
scripsisse in regula approbat. s;
suos conuēire ad mēsam vbi nō
solū fauces sumāt cibū s; et au
res esuriant verbū dei. **O**ptime
tñ beat⁹ bñdict⁹ posteriori tpe
vt p̄dixim⁹ ita distinxit. **S**acta
autem conuentuale familiā ege
re necessarijs et p̄latis cū hespi
tib; supflua dissipare ysayas
conuenit dicens. **P**ascenē agni
iuxta ordinem suū et deserta he
remi in vbertatem versa adue
ne comedent. **Q**ui sūt agni nisi
claustrales innocencie veste ar
cumbati qui iuxta ordinē consue
tudinis nō institucionis p̄sa vl
olere male obito pascūt. **E**t q̄
sunt aduene nisi cardinaliū le
gatorū archiepiscopoz ep̄orum
aliorūq; prelatoz hospitū mul
tudo qui cum magnis exerciti
bus suis potius q̄ familijs qua
si non sit singulis numerus fa
milie iure canonico diffinit⁹ de
sta heremi. id est possessiones